

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Prvky soft power v australské zahraniční politice

Natálie Harmašová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Prvky soft power v australské zahraniční politice

Natálie Harmašová

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen
uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D. za odborné vedení, věcné připomínky, cenné rady a celkový čas, který mi při zpracování předkládané práce věnoval.

Obsah

1. Úvod.....	9
1. Pojem moc.....	13
2. Pojetí moci v zahraniční politice podle Josepha Nye, Jr.....	15
2.1. Hard Power	15
2.2. Soft power	17
2.2.1. Význam soft power v zahraniční politice	17
2.2.2. Zdroje soft power.....	18
2.2.3. Limity soft power	19
2.3. Smart Power	20
3. Australská zahraniční politika.....	23
3.1. Národní zájem	23
3.1.1. Vztah Austrálie a Spojených států amerických	24
3.1.2. Vztah Austrálie a zemí Asijsko-pacifického regionu.....	28
3.2. Koncept střední mocnosti v australské zahraniční politice	37
3.3. Zhodnocení zahraničně-politické orientace Austrálie.....	43
4. Zdroje australské soft power	46
4.1. Kultura a vzdělávání jako zdroj soft power	46
4.1.1. Australian International Cultural Council.....	47
4.1.2. Australian Broadcasting Corporation.....	50
4.2. Vědecká spolupráce	56
4.3. Rozvojová pomoc	59
4.4. Cílové regiony směřování soft power Austrálie.....	63
5. Závěr	66
6. Seznam použité literatury.....	73
7. Resumé.....	80

Seznam použitých zkratk

ACA	Australská rada pro umění (<i>Australia Council of the Arts</i>)
AICC	Australská mezinárodní kulturní rada (<i>Australia International Cultural Council</i>)
ANZUS	Tichomořský bezpečnostní pakt (<i>Australia, New Zealand, United States Security Treaty</i>)
APEC	Asijsko-pacifické hospodářské společenství (<i>Asia-Pacific Economic Cooperation</i>)
AUSFTA	Dohoda o volném obchodu mezi Austrálií a USA (<i>Australia - United States Free Trade Agreement</i>)
AUSMIN	Australsko-americké ministerské konzultace (<i>Australia-United States Ministerial Consultation</i>)
DFAT	Ministerstvo zahraničních věcí a obchodu (<i>Department of Foreign Affairs and Trade</i>)
SEATO	Organizace jihoasijské smlouvy (<i>Southeast Asia Treaty Organization</i>)
TPP	Transpacifické partnerství (<i>Trans-Pacific Partnership</i>)
WTO	Světová obchodní organizace (<i>World Trade Organization</i>)

1. Úvod

Austrálie, oficiálně Australský svaz, se řadí mezi velké země ve světě a zároveň zaujímá důležitou pozici v Asijsko-pacifickém regionu. Patří k zemím s nezanedbatelným vlivem v mezinárodním systému. Vliv obecně umožňuje zemím prosazovat své národní zájmy. K dosažení cílů zahraniční politiky se mohou státníci přiklonit k různým pojetím moci. Mohou se vydat cestou používání ekonomické či vojenské síly k ovlivňování druhých. Nebo naopak zvolí způsob vytváření nepřímého vlivu, kdy díky nastaveným politickým hodnotám v domácí i zahraniční politice a své kultuře jdou ostatním příkladem.

V dnešní době se vlády států musí při dosahování zahraničně-politických cílů přiklonit i k jiným prostředkům, než je vojenská síla a ekonomický nátlak, pokud chtějí legitimizovat své kroky a udržet si pozici důvěryhodného státu. Soft power se jeví jako možný způsob, jakým se dá dosáhnout cílů, a přitom jít ostatním státům příkladem a vytvářet pozitivní obraz daného státu ve světě. Z tohoto důvodu si autorka vybrala dané téma práce a bude zkoumat, jak využití konceptu soft power při tvorbě politiky napomáhá budovat pozitivní obraz Austrálie.

Předkládaná práce představí koncept soft power a bude sledovat vytváření základních pilířů a směřování australské zahraniční politiky od druhé poloviny 20. století do současnosti. Součástí práce tvoří rovněž koncept střední moci, jež charakterizuje postavení daného státu v mezinárodním systému. Cílem práce je prostřednictvím analýzy zahraniční politiky a činnosti specializovaných vládních institucí určit, jestli Austrálie ve své zahraniční politice využívá, nebo naopak nevyužívá prvky soft power a eventuálně v jaké míře je využívá. Autorka práce si dále klade otázky, *které prostředky soft power se uplatňují v zahraniční politice Austrálie. Na který region či regiony se australská soft power zaměřuje? Jaká je spojitost mezi střední mocností a soft power?*

První kapitola tvoří úvod do teoretické části práce. Jejím cílem je nastínit několik náhledů na pojetí moci, než autorka přejde k vybranému dělení. Prostřednictvím různých pohledů na tento termín představí autorka, na čem moc závisí a jakých výsledků se dá využitím moci docílit.

Ve druhé kapitole teoretické části se autorka zabývá vybraným pojetím moci v zahraniční politice. Kapitola se člení na tři podkapitoly. Jednotlivé podkapitoly přibližují rozdělení moci podle Josepha Nye Jr., který rozlišuje mezi hard power, soft power a smart power. Cílem jednotlivých podkapitol je nejen seznámit s druhy moci, ale současně vysvětlit rozdíly mezi nimi. Ve druhé podkapitole věnuje autorka zvláštní pozornost konceptu soft power, který představuje hlavní téma celé práce a je významný tím, že vytváří protipól k tradičnímu pojetí moci poměřovaném vojenskou silou dané země. K představení konceptu soft power vychází autorka z publikace *Soft Power: The Means to Success In the World Politics* od Josepha Nye Jr. Druhá podkapitola se člení na tři části, v nichž autorka postupně objasňuje samotný pojem soft power a jeho význam v zahraniční politice, zároveň se autorka soustředí rovněž na zdroje soft power a ve třetí podkapitole neopomine poukázat na limity konceptu.

Třetí kapitola spadá již do praktické části předkládané práce a autorka se v ní věnuje australské zahraniční politice. Autorka kapitolu rozdělila na dvě podkapitoly, kdy v první zkoumá národní zájem a ve druhé podkapitole sleduje zaprvé vývoj vztahu Austrálie a Spojených států amerických a zadruhé vývoj vztahu Austrálie k zemím Asijsko-pacifického regionu. Cílem třetí kapitoly je prostřednictvím zkoumání vývoje vztahů s jednotlivými oblastmi a identifikování národního zájmu nalézt základní pilíře zahraniční politiky Austrálie a především v otázce regionální bezpečnosti určit, zdali v současné době převažuje využití soft power či naopak hard power.

V závěrečné čtvrté kapitole zkoumá autorka další oblasti, které mimo hodnoty projektované v zahraniční a domácí politice tvoří zdroje soft power. V první podkapitole se autorka zaměřuje na veřejnou a kulturní diplomacii Austrálie, zkoumá činnost Australské mezinárodní kulturní rady (AICC) a společnosti Australian Broadcasting Corporation, jež mají za úkol šířit v zahraničí povědomí o zemi, budovat její pozitivní obraz a prostřednictvím bilaterální spolupráce prohlubovat vazby mezi Austrálií a vybranými státy, potažmo regiony.

Ve druhé kapitole se bude autorka zabírat tím, jak může věda přispět k pozitivnímu vnímání země na mezinárodním poli, s jakými státy a ve kterých odvětvích Austrálie spolupracuje a jaký postoj k vědě zaujímá současná vláda.

Třetí podkapitola nastíní podobu australské zahraniční pomoci, v jejímž případě není shoda, jestli se dá považovat za projev soft power. Nicméně přispíváním na rozvoj druhých států zvyšuje donorský stát povědomí o sobě ve světě. V této podkapitole předloží autorka argumenty, proč může či naopak nemůže být rozvojová pomoc součástí soft power. Současně si klade za cíl zjistit, jestli poskytování zahraniční pomoci vždy přispívalo k tvorbě kladného povědomí o Austrálii, nebo se objevily i nějaké limity.

Cílem čtvrté kapitoly je tedy nejen zjistit, jestli vybrané zdroje soft power naplňují záměr Austrálie jít ostatním zemím příkladem, ale současně uvést omezení, která mohou v budoucnu případně snížit efektivitu činnosti Austrálie v těchto oblastech.

V teoretické části práce vycházela autorka zejména z publikace Josepha Nye *Soft Power: The Means to Success In the World Politics*. V praktické části práce tvořily významný zdroj informací akademické články zabývající se vývojem australské zahraniční politiky od druhé poloviny 20. století dodnes a konceptem střední mocnosti. Za nejpřínosnější zdroj zabývající milníky a zhodnocením australské zahraniční politiky od druhé poloviny 20.

století do současnosti považuje autorka článek od Matta McDonalda *Foreign and Defence Policy on Australia's Political Agenda 1962-2012* a v otázce konceptu střední mocnosti byl nejpřínosnější článek od Ungerera *The 'Moddle Power' Concept in Australian Foreign Policy*, v němž autor představil koncept a aplikoval jej na přímo na Austrálii. K vypracování kapitoly o zdrojích soft power konkrétně v případě Austrálie posloužily zprávy o činnosti jednotlivých úřadů Austrálie dostupné na oficiálních stránkách země a dále statistiky OECD.

1. Pojem moc

Při zkoumání rozdělení moci je vhodné začít tím, co si představit pod pojmem moc. V této kapitole představí autorka několik pohledů na definici pojmu moc, než přejde k vybranému rozdělení moci.

Nalezneme mnoho různých definic. Na nejobecnější úrovni slovníky uvádí, že moc znamená schopnost konat a dosáhnout požadovaných výsledků. Nejobecnější vysvětlení pojmu moc rovněž zahrnuje schopnost ovlivnit chování ostatních, a tím docílit požadovaného účinku. Existuje několik způsobů, jak ostatní ovlivnit. Dá se toho docílit donucením za použití výhrůžek, nátlakem prostřednictvím zaplacení či naopak jít ostatním příkladem, a tím dosáhnout toho, aby stát B následoval kroky státu A (Nye 2004: 2).

Podle amerického profesora politologie Roberta Dahla se pojem moc stal předmětem zkoumání již ve starověku, kdy se ukázalo, že někteří disponovali větší mocí a vlivem než ostatní. Mezi nejvýznamnější myslitele, kteří rozpracovávali koncept moci, patří například Aristoteles, Platón, Machiavelli, Hobbes, Pareto či Webber. Dahl považuje za zřejmé, že definice, která by vystihla smysl pojmu, vyústí ve velmi obecnou formulaci, jež je nemožné aplikovat na konkrétní vědecký problém. Z tohoto důvodu nalezneme pro každý obor různé teorie omezeného rozsahu. Dahl přichází s formulací, že moc bývá vyjádřená jako vztah mezi lidmi a z tohoto vymezení se rozvíjí výrok o porovnatelnosti moci a míře moci, kterou disponuje jednotlivec či více lidí (Dahl 1957: 201-202).

Moc závisí na souvislostech, v nichž vztah mezi lidmi existuje. Při měření moci je třeba znát preference, jelikož se moc může vytratit, pokud se změní podmínky. Lidé mohou vykonávat to, co vážená osoba chce, pokud považují její záměr za legitimní a respektují její morální autoritu. Politici se často uchylují k druhému výkladu moci, a to moc jako disponování schopnostmi a zdroji, které mohou ovlivnit výsledky. Lidé operující s tímto pojetím moci si často pod

pojmem mocný stát představují poměrně velké území a početné obyvatelstvo, rozsáhlé zásoby nerostných surovin, ekonomickou a vojenskou sílu a stabilní společnost. Toto druhé pojetí moci se na první pohled zdá být jednodušším, protože zahrnuje měřitelné veličiny a moc se podle něj dá předpovídat (Nye 2004: 2-3).

Jako zásadní se jeví určit, kdo má ve světě moc a které zdroje poskytují v dané situaci nejlepší základ pro získání moci a vlivu. Autoři Coolidge, Seyle a Wess přišli s tvrzením, že v současném mezinárodním systému se neobjevuje aktér, jenž by byl hegemonelem podle všech kritérií. Dnes se moc státu nepoměřuje pouze podle vojenské kapacity. Při řešení nových globálních otázek jako klimatické změny, mezistátní ekonomika či mezinárodní zločin zjišťujeme, že je těžké určit, kdo je hegemonelem. Moc je totiž rozptýlena mezi státní i nestátní aktéry (Coolidge, Seyle, Weiss 2013: 5-6).

2. Pojetí moci v zahraniční politice podle Josepha Nye, Jr.

Následující kapitola se zabývá druhy moci podle současného akademika Josepha Nye Jr., který se zabývá přístupy ovlivňujícími tvorbu zahraniční politiky států a definuje pojem soft power. Spojení moci s ovlivňováním druhých nepatří mezi nové náhledy po roce 1990 vzhledem k tomu, že i realista E.H.Carr ve 40. letech 20. století popisoval sílu v mezinárodním prostředí jako moc vojenskou, ekonomickou a působení na názor druhých (Carr 1964: 108). Autorka práce si vybrala toto dělení, protože právě Joseph Nye sledoval měnící se uspořádání mezinárodního systému a přišel s tezí, že se moc rozděluje na tři druhy: hard power, soft power a smart power. Nye jako první přišel na počátku 90. let s termínem soft power jako nástrojem ovlivňování chování druhých prostřednictvím provádění následovníhodné politiky namísto donucení a zkoumal zdroje a limity tohoto druhu moci.

Cílem kapitoly je ukázat, s jakými pojetí moci lze v zahraniční politice pracovat, a vysvětlit základní rozdíly mezi nimi. Velká pozornost bude věnovaná soft power, její charakteristice a odlišnostem oproti předchozímu dominujícímu pojetí moci hard power. Dále autorka uvede zdroje a limity soft power a nastíní smart power jakožto třetí pojetí moci podle typologie Josepha Nye, aby ukázala, že hard a soft power netvoří nutně protiklady a mohou se vzájemně propojit.

2.1. Hard Power

Pojem hard power popisuje schopnost národu nebo státu používat ekonomickou či vojenskou sílu k ovlivňování ostatních. Definice odkazuje na měření moci, což navrhovali realisté jakožto zástupci jedné z teorií mezinárodních vztahů. Realisté spojují moc s vlastnictvím hmatatelných zdrojů, mezi něž zahrnují území, obyvatelstvo, ekonomickou a vojenskou sílu a přírodní bohatství. Státy získávají moc pomocí vojenské hrozby a využití armády nebo prostřednictvím ekonomické hrozby či výhody. Dnešní realisté vysvětlují pojem různými způsoby. Kupříkladu profesor Ernest Wilson popisuje hard power jako

schopnost donutit druhého jednat takovým způsobem, jakým by se subjekt jinak nechoval (Wilson 2008: 115).

Strategie hard power zahrnuje řadu opatření zaměřených na donucování či zastrašování. Kurt Campbell a Michael O'Hanlon definují hard power jako *použití vojenské síly – nasazení pozemního vojska a námořních sil - pro zajištění národního zájmu*. Podle Campbella a O'Hanlona taktiky hard power mají sklony přeceňovat a klást příliš velký důraz na vojenské intervence, ekonomické sankce a nátlakovou diplomacii (Campbell-O'Hanlon 2006: 7).

Joseph Nye Jr. charakterizuje hard power jako schopnost využívat „carrots and sticks“ k donucení druhých někoho následovat. Termín „sticks“ odkazuje na hrozbu vojenského útoku či zavedení ekonomického embarga. Výraz „carrots“ znamená naopak příslib vojenské ochrany a odbourání obchodních překážek. Kritici poukazují na přílišné využívání „sticks“ (Nye 2008: 96).

V dnešní době je použití hard power limitováno více než kdy dříve. Může sloužit k dosažení míru mezi dvěma subjekty, ale zároveň se objevují evidentní nedostatky s ohledem na rozšiřující nutnost získat legitimitu a důvěryhodnost. Jinými slovy překážkou je rostoucí respekt k všeobecně uznávaným hodnotám. Kladou se větší nároky na ospravedlnění použití ozbrojené síly. Ve světě se nachází mnoho odlišných kultur, proto není použití hard power vždy vhodné a odvíjí se od okolností. Přehlížení dopadů na vnímání daného státu, který využívá hard power, může přinést vážné důsledky. Patří mezi ně zhoršená důvěra v daný stát na mezinárodní úrovni spolu s možným omezením mezinárodní spolupráce. Výsledkem neopatrného aplikování hard power v zahraničněpolitické strategii státu se jeví snížená schopnost dosáhnout svých cílů. Postupně se omezuje použití vojenské síly při řešení konfliktů i mezi nedemokratickými státy, které si uvědomují dopady války na ekonomiku a investice ze zahraničí. Na druhou stranu se ve světě stále objevují případy občanských válek v ne zcela fungujících státech, kde se doposud nebere ohled na technologické a sociální změny a

nákladnost vedení válek a kde se nové technologie se dostávají do rukou extrémistických skupin (Nye 2008: 16, 20). Vojenská síla nadále zůstane důležitým nástrojem politiky, ale bude čím dál tím více doplněna o další typ moci, o soft power (Grey 2011: V-IX).

2.2. Soft power

Druhým typem moci podle dělení Josepha Nye se jeví soft power. Myšlenka jít druhým příkladem a šířit hodnoty určitého státu se objevuje ve strategiích zahraniční politiky ještě před rokem 1990, ale teprve Nye myšlenku rozpracoval ve své knize, nadefinoval ji a vytvořil nový pojem soft power. V průběhu let definici pozměňoval, upřesňoval a věnoval se limitům použití tohoto druhu moci.

2.2.1. Význam soft power v zahraniční politice

Soft power je pojem, který v roce 1990 poprvé použil akademik Joseph Nye, Jr. ve své knize *Bound to Lead: The Changing Nature of American power* a v roce 2003 pojem rozvinul v další knize s názvem *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Od té doby zařadili státníci některých zemí prostředky soft power do strategie zahraniční politiky. Současně i analytici mezinárodních vztahů pátrají po prvcích soft power v zahraničních politikách různých zemí, které se staly účastníky mezinárodních událostí. Soft power charakterizuje nepřímý způsob, jak docílit požadovaných výsledků bez skutečných hrozeb či úplatků. S využitím soft power může země dosáhnout cílů ve světové politice, pokud ostatní státy obdivují její hodnoty a rozhodnou se následovat její politické kroky (Nye 2004: 5).

Při tvorbě zahraniční politiky se státníci řídí myšlenkou, že jejich země může dostát cílů v zahraniční politice, když ostatní státy obdivují nastavení jejích hodnot, následují její příklad ve snaze dosáhnout obdobné úrovně prosperity a otevřenosti. Proto je zásadní nastavit politickou agendu tak, aby se jevila lákavou

pro jiné země. Nevyužívá se hrozba vojenskou silou a ekonomické sankce k donucení, ale spíše se dbá na přibírání nových spojenců, na spolupráci v rámci mezinárodních organizací a při řešení problémů se podporuje multilateralismus (Nye 2004: 5).

2.2.2. Zdroje soft power

Důležitou součástí soft power tedy není pouze vliv, který tvoří základ i hard power, ale také schopnost nalákat a inspirovat ke stejnému nastavení hodnot. Vojenská a ekonomická síla země může narůstat, ale i přesto bude stát ztrácet vliv v mezinárodním prostředí, dokud se nesoustředí i na soft power. Ovlivňování preferencí se pojí s kulturními a politickými hodnotami a institucemi určitého státu, které ostatní vnímají jako legitimní a následováníhodné.

Z toho vyplývá, že jako zdroje soft power můžeme označit instituce, kulturu, politické hodnoty a zahraniční politiku daného státu. Dále se země zviditelní na mezinárodním poli i poskytováním rozvojové pomoci či přispěním k uzavření míru v nějakém konfliktu. V dnešní době informačních technologií se i sdílení informací řadí k důležitým zdrojům moci (Nye 2004: 9). Kultura se rozděluje na vyšší a populární kulturu. Politické hodnoty se skládají z hodnot vycházejících ze stylu vlády a politického uspořádání uvnitř státu, jež ostatní státy vnímají pozitivně. Dále se mezi zdroje řadí i způsob vedení diplomacie. Státy zahrnující do své zahraniční politiky soft power jako nástroj k prosazení cílů kladou důraz na multilaterální diplomacii, politický dialog, ekonomickou spolupráci prostřednictvím organizací a zón volného obchodu. Kulturní hodnoty státu A mají vliv zejména na veřejnost státu B, nicméně může ovlivnit i zájmové skupiny, média a vrcholné představitele. Politické hodnoty státu A mají dopad na aktéry podílející se na vytváření zahraniční politiky státu B. Diplomacická obratnost vyslanců státu A ovlivňuje zejména hlavní představitele země B, případně v menší míře i veřejnost, zájmové skupiny a média (Ding 2008: 51).

Před samotným šířením národních hodnot dochází k vybrání těch základních, které budou představeny ostatním zemím, a musí se brát v potaz, že se časem hodnoty ve společnosti pozměňují (Hall 2010: 13).

2.2.3. Limity soft power

Nalezneme rovněž limity soft power. Někteří kritici považují za relevantní zdroj moci pouze vojenskou sílu a přímý vliv, proto když země prostřednictvím soft power a prosazování následováníhodných hodnot a politik nedosáhne kýžených výsledků, nahrává to kritikům. Zastánci soft power oponují, že ti, kteří vnímají moc jako promyšlené ovládání a kontrolu, opomíjejí druhou stránku moci, kdy se dá výsledků dosáhnout i bez donucování a hrozeb. Nicméně soft power na rozdíl od hard power více závisí na ochotě šířit a zároveň přijímat hodnoty. Navíc výsledek působení soft není hned viditelný, ovšem zastánci argumentují, že se výsledky nepřímého vlivu projeví v situacích, kdy je potřeba vyjednávat. Podle výzkumů se většina ve více případech přiklonila na stranu těch, kteří nepřímo šíří své hodnoty (Nye 2004: 16).

Šíření povědomí o dané zemi si často berou za úkol nevládní instituce jako nadace nebo univerzity a firmy, proto musí vláda sladit provádění politiky s činnostmi těchto organizací, aby se vzájemně doplňovaly a nešly ve svých krocích proti sobě (Nye 2004: 18). Ostatně to je důvod, proč některé státy, které zařadily prvky soft power do své zahraniční politiky, více spolupracují s nevládními organizacemi či vytvořily specializované agentury řízené vládou, jež mají za úkol zviditelnit zemi na mezinárodním poli.

Mimo kritiky samotného přínosu tohoto druhu moci v zahraniční politice se setkáváme s rozdílnými názory na účinnost jednotlivých zdrojů soft power při dosahování cílů v zahraniční politice. U kultury se nedá jasně určit, nakolik jsou pro příjemce lákavé hodnoty a národně-kulturní prvky přenesené do literatury, filmové tvorby či výstav. Tedy není tu jistota, že jsou tyto hodnoty zdrojem zlákaní a přenesou se do oblasti domácí a zahraniční politiky. Rovněž po vybrání

politických hodnot šířených jako národních je třeba si uvědomit, že druzí mohou převzít jen určité hodnoty, které jim pomohou k naplnění jejich cílů. Cíle příjemců se mohou zásadně lišit od cílů těch, jež hodnoty šíří. Konkrétně se tak stalo v některých nedemokratických zemích, které po vzoru demokratických států uspořádaly volby, ale vítězná strana poté vládla nedemokraticky. Země převzaly jen volby jako prvek demokracie, ale další šířené demokratické hodnoty se neuchytily (Hall 2010: 200).

Dalším omezením soft power je to, že na rozdíl od hard power se zdroje soft power nedají jednoduše kvantifikovat. K určení, jestli jsou použité prostředky soft power účinné, slouží výsledky voleb či výzkum veřejného mínění vybraných cílových skupin. Výsledky se ale mohou lišit u různých cílových skupin. Naproti tomu výsledky použití hard power – vojenské či ekonomické moci - jsou snáze vidět (Nye 2004: 5, 8).

2.3. Smart Power

Třetím typem moci je podle Nye smart power. Autorství tohoto pojmu si nárokuje také Suzanne Nossel, náměstkyně velvyslance OSN Holbrookea za Clintonovy vlády a zástupkyně Hilary Clinton v úřadu *International Organization Affairs*¹, kvůli své úvaze s názvem *Smart Power*² v časopise *Foreign Affairs* z roku 2004 (Nossel 2004).

Joseph Nye, Jr. přišel s tímto termínem v roce 2003 s cílem reagovat na mylné vnímání soft power jako samostatného efektivního nástroje, který postačí k tvorbě zahraniční politiky. Obecně vysvětluje moc jako schopnost ovlivnit chování druhých, a tím dosáhnout svých cílů. Rozeznává tři základní způsoby

---

¹ Bureau of International Affairs je americký úřad, jehož hlavním úkolem je prosazovat co nejefektivnější použití aparátu mezinárodních organizací při vytváření zahraniční politiky. Vytváří stanoviska v politických a bezpečnostních otázkách.

² Nossel, Suzanne (2004). Smart Power: Reclaiming Liberal Internationalism. *Foreign Affairs* 83 (2).

dosažení cílů, a to donucení, platba a nalákání. V hard power se používá donucení a platba. Naopak soft power značí schopnost dosáhnout svých cílů prostřednictvím nalákání, tím stát ušetří prostředky, pokud bude druhým nastavovat agendu nebo formovat jejich preference podle svých. Soft power nemůže zcela nahradit hard power, z toho důvodu se vytvořila strategie kombinující prvky hard a soft power. Jedná se o smart power.

K tomu, abychom určili, jak propojit zdroje hard a soft power do strategie smart power je potřeba pochopit kontext. V zahraniční politice jde o intuitivní rozpoznávací dovednost, jež tvůrcům politiky pomáhá spojit taktiku k dosažení cíle se záměrem, což dohromady vytvoří smart strategii. V prvním řadě je hlavní rozeznat silné stránky a zároveň limity moci daného státu. Teoretici považují dnešní mezinárodní systém za trojdimenzionální. V první rovině je vojenská moc mezi státy unipolární, podle další roviny se svět stal ale multipolární díky mezistátním ekonomickým vazbám. Ve třetí rovině v transnacionálních vztazích se moc jeví chaoticky rozptýlenou mezi nestátní aktéry především v otázkách životního prostředí, terorismu (Nye 2009).

Z důvodu zapojení nestátních aktérů pouhá vojenská moc daného státu nestačí a je potřeba začlenit spolupráci s mezinárodními institucemi. Státy, disponující dostatečnými kapacitami, by měly samy či prostřednictvím podpory států s většími možnostmi přispívat k zajišťování veřejného blaha v globálním měřítku. Konkrétně to představuje dosažení ekonomického rozvoje, zajištění veřejného zdravotnictví, vypořádání se s klimatickými změnami a udržení stabilního, otevřeného ekonomického systému (Nye 2009).

Podle Susanne Nossel se po událostech v roce 2001 identifikovala nová hrozba v podobě terorismu a tvrdí, že v boji proti němu už neobstojí klasická vojenská síla, ale je zapotřebí příklon k liberálnímu internacionalismu. Jeho základ tvoří myšlenka, že globální systém stabilních liberálních demokracií bude méně náchylný k válkám. K prostředkům v zahraniční politice by se měly zařadit

diplomatické a ekonomické nástroje. Nossel zařazuje i vojenské nástroje, které sice nadále tvoří součást politiky, ale už je vyvažují jiné prostředky k prosazení cílů jako dodržování lidských práv, zajištění volného trhu a ekonomického rozvoje, odstranění diktátorství a vyřazení zbraní hromadného ničení. Zatímco konzervativci se spoléhají na vojenskou moc jako nástroj řešení problémů, tak liberální internacionalisté podle Nossel pracují více s myšlenkou smart power, proto považují obchod, diplomacii, rozvojovou pomoc a šíření hodnot daného státu za stejně významné (Nossel 2004).

3. Australská zahraniční politika

Kapitola se dělí na dvě podkapitoly, z nichž jedna se věnuje vývoji národního zájmu a druhá konceptu střední mocnosti. Na těchto dvou konceptech chce autorka představit hlavní pilíře australské zahraniční politiky, jejich vývoj, současnou podobu a určit, zdali přispívají ke zvyšování, či naopak snižování soft power Austrálie.

3.1. Národní zájem

Obyvatelé státu mohou vnímat zahraniční politiku a diplomacii oddělenou od každodenní politiky, což platí v Austrálii, kde voliči ve volbách primárně nepřihlíží k zahraniční politice. Myšlenku podporuje tvrzení realistů, že se má zahraniční politika provádět po racionálním uvážení a zhodnocení rozložení moci ve světě tak, aby se dosáhlo národního zájmu. Státy si mají být funkčně podobné – upřednostňují podobné zájmy, uchýlí se k obdobným krokům, když čelí podobné situaci bez ohledu na ideologii zvolené vlády (McDonald 2013: 171). Jak bylo řečeno v předchozí kapitole, cílem soft power je prostřednictvím nalákání dosáhnout cílů a prosadit hodnoty a národní zájem státu na mezinárodním poli. Jít ostatním státům příkladem, a tím dosáhnout toho, že stát B se bude v politice inspirovat postupem státu A. Cílem této podkapitoly je ukázat, jak se vyvíjel národní zájem v australské zahraniční politice od 2. světové války doposud.

Národní zájem lze definovat jako podmínky nutné k zajištění a zlepšení blahobytu obyvatel ve svobodném a zabezpečeném státě (Saunders 2014). Za posledních 50 let můžeme sledovat společný cíl různých vlád, a to vytvořit bohatství prostřednictvím rozšiřování trhů. Obecně můžeme říct, že představitelé Labor Party preferovali zapojení do procesu utváření nejrůznějších norem na mezinárodní úrovni, zatímco zástupci Liberální strany Austrálie, často v koalici s Národní stranou Austrálie, kladli důraz na přímé ekonomické a bezpečnostní zájmy Australanů. V ekonomické oblasti v 60. letech 20. století hledala Austrálie nové spojence, poté co Velká Británie začala intenzivněji spolupracovat spíše

s Evropou než se zeměmi Commonwealthu. Také z toho důvodu sledujeme v průběhu 60. let orientaci Austrálie na Asii, kdy v ekonomické oblasti došlo k zintenzivnění obchodu s Japonskem (McDonald 2013: 172).

3.1.1. Vztah Austrálie a Spojených států amerických

Mimo postupné zintenzivnění obchodních styků Austrálie a Asie zůstává pro australské premiéry klíčovou oblastí zájmů bezpečnost země. Austrálie se vždy kulturou, historií, původem obyvatel a hustotou zalidnění odlišovala od Asie. Vzdálenost země od anglicky mluvících částí světa s převahou bílých obyvatel jako Velká Británie, USA a Kanada způsobila izolaci Austrálie, obavu ze zachování bezpečnosti a předurčila vytváření spojení se silnějšími zeměmi jako jeden z principů zahraniční politiky především od 19. století do 70. let 20. století. Bezpečnost během bipolární konfrontace v případě Austrálie znamenala teritoriální integritu bez vojenské hrozby ze severu a udržení stability v okolních státech (Dean 2011).

V roce 1940 navázaly Spojené státy s Austrálií diplomatické vztahy. Země spojuje podobný historický a kulturní původ, důraz na demokracii a obdobný postoj v mnoha mezinárodních otázkách. Státy navázaly vztahy v oblasti obchodu a kultury a začaly spolupracovat rovněž v oblasti obrany (US Department of State 2014).

V roce 1951 byla podepsána smlouva o obraně mezi Austrálií, Novým Zélandem a Spojenými státy (ANZUS). Nově nezávislé státy v Asii představovaly pro Austrálii jak příležitosti navázat obchodní styky, tak hrozbu v podobě šířícího se komunismu a rostoucího postavení Číny. Premiéři Austrálie se ztotožnili s cílem Spojených států zastavit šíření komunismu, proto se v roce 1954 stala Austrálie stejně jako USA jedním ze zakládajících členů Organizace jihoasijské smlouvy (SEATO)³, jejímž primárním cílem bylo vytvořit blok

---

³ Jednalo se o mezinárodní organizaci s cílem kolektivní obrany. Byla vytvořena Manilským paktem roku 1954 a sídlem organizace se stal Bangkok. Mezi členy patřily USA, Austrálie, Nový Zéland, Francie,

k zadržení dalšího komunistického postupu a zisků v jihovýchodní Asii. Vznik organizace byl reakcí na válku v Koreji (US Department of State Office of the Historian).

Toto spojenectví Austrálie s USA se dále potvrdilo například podporou americké intervence v Koreji a později ve Vietnamu. Někteří australští politici v 60. letech nesouhlasili s takovou podporou Spojených států a rozmístěním amerických základů na západě země, ale vyhrál tábor podporovatelů a premiérem byl zvolen Robert Menzies, který byl pro zachování kooperace s USA a tím podle něj národní bezpečnosti (Lee 2006: 167-168). Menzies byl členem Liberální strany Austrálie, kterou založil. Zpočátku podporoval udržení úzkých vazeb Austrálie na Velkou Británii, ale v 60. letech došlo ke změně v souvislosti s omezením působení Velké Británie v regionu a zemích Commonwealthu, proto se zaměřil na udržování spolupráce se Spojenými státy (McDonald 2013: 173). Během vlády Menziese v letech 1949 - 1966 se Austrálie umístila do desítky největších zemí v mezinárodním obchodu. Dále premiér začal uvolňovat ze státní pokladny stále výdaje na obranu a více podporovat vzdělávací programy. Menzies pomohl dojednat dohody o založení ANZUS a SEATO. Zavedl tzv. *Commonwealth Scholarships*, tedy vysokoškolská stipendia pro původní obyvatele, která mají pokrýt náklady na stěhování ze vzdálenějších venkovských oblastí (Liberal).

Od 70. let spatřujeme první debaty na téma australských obranných sil v důsledku uveřejnění Nixonovy doktríny (*Guam Doctrine, 1969*), ve které navrhoval méně intervencionistickou zahraniční politiku USA. Debata v Austrálii se týkala otázky, jestli pokračovat v orientaci na strategické potřeby Spojených států v zahraniční politice výměnou za obranu v regionu, nebo se spolehnout na

---

Filipíny, Thajsko, Pákistán a Velká Británie. Nevstoupily významné země regionu jako Indonésie a Indie, čímž byl od počátku omezen význam organizace. V průběhu 70. let došlo k rozkolu mezi členskými státy v pohledu na krize ve Vietnamu, Laosu a Kambodži. K formálnímu zrušení organizace došlo v roce 1977 (US Department of State Office of the Historian).

vlastní vojenské síly a ochraňovat vnitrozemí. S vládou premiéra Edwarda Gougha Whitlama z Labor Party v letech 1972 – 1975 je v zahraniční politice spojena orientace na propojení činnosti mezinárodních institucí s australskou politikou a zahrnutí mezinárodních norem. Výsledkem bylo připojení Austrálie ke Smlouvě o nešíření jaderných zbraní (McDonald 2011: 174).

V případě Austrálie, která nevlastnila jaderné zbraně, to znamenalo vzdát se práva je vyrábět či získávat jinak. Na oplátku jí byl přislíben rovnoprávný přístup k jaderným technologiím stejně jako dalším státům nedisponujícím jadernými zbraněmi. Signatářské země tak mohou technologie využívat například pro stavbu jaderných elektráren⁴ (Greenpeace 2009). Tento krok je ukázkou toho, že se australští státníci v zahraniční politice přiklonili ke spolupráci v dané oblasti prostřednictvím podepsání mezinárodní smlouvy. Kooperace v rámci mezinárodních organizací a připojování k mezinárodním smlouvám mají za cíl ukázat, že se země ztotožňuje s hodnotami prezentovanými organizací nebo ve smlouvě. Podporování činnosti institucí a zastávání politických hodnot patří ke zdrojům soft power.

Od roku 1985 probíhá každoroční setkání australských a amerických ministrů zahraničí a obrany v rámci fóra Australsko-americké ministerské konzultace (AUSMIN⁵) s cílem upevnit spolupráci v oblasti zahraniční politiky a obrany (DFATA). Během Války v Zálivu se Austrálie přidala ke koalici zemí v čele s USA, které pod mandátem OSN osvobodily Kuvajt od irácké okupace. Na počátku 21. století rozhodl premiér Howard o vyslání vojsk do Afghánistánu a připojení Austrálie ke koalici států ve válce proti terorismu.

---

⁴ V současnosti nemá Austrálie žádné jaderné elektrárny k produkci elektřiny i přes pozici třetího největšího producenta uranu na světě. Premiér John Howard z Liberální strany se v roce 2006 nechal slyšet, že plánuje nechat vystavět do roku 2050 okolo 25 jaderných reaktorů, které by zásobovaly Austrálii energií. Jako argument proti využívání jaderné energie slouží fakt, že Austrálie rovněž disponuje velkými zásobami uhlí a zemního plynu, které používá k získávání energie. Zároveň události ve světě spojené se závadami jaderných elektráren přispěly ke spíše odmítavému přístupu Australanů. Dnes se nalézá pouze jeden malý jaderný reaktor v Sydney sloužící k výzkumným účelům (BBC 2006).

⁵ Australia-United States Ministerial Consultations

Koalice se zformovala po útocích na sídlo Světového obchodního centra v New Yorku a Pentagon ve Washingtonu v roce 2001 (Returned and Services League of Australia). V rámci smlouvy ANZUS se Austrálie přidala ke „koalici ochotných“ (*Coalition of the Willing*), což byla skupina států podporující americkou invazi do Iráku za účelem svržení Saddáma Husajna. Země poskytly vojáky, nejvíce Austrálie a Velká Británie, dále právo přeletu nad územím, logistickou podporu vojsk či přislíbily pomoc při postkonfliktní rekonstrukci (Schifferes 2003).

V současnosti má Austrálie podepsanou řadu smluv se Spojenými státy, ve kterých deklaruje spolupráci v oblasti obrany, vědy, technologií, sociálního zabezpečení a také vzájemnou právní pomoc v boji proti drogám. Spolupráce ve vědě a technologii je příkladem využití soft power. Spolupracující státy jdou ostatním příkladem, že díky sdílení informací a kooperaci lze snáze dosáhnout pokroku. Dále od roku 2004 je v platnosti Dohoda o volném obchodu mezi Austrálií a Spojenými státy (AUSFTA). Oba státy jsou členem Světové obchodní společnosti (WTO), kde se zavázaly přispět k liberalizaci světového obchodu, a spolupracují i v rámci Transpacifického partnerství (TPP), ve kterém usilují o vytvoření regionální obchodní dohody (US Department of State 2014). Austrálie prosazováním obchodních dohod a podporou liberalizace ekonomik druhých států napomáhá šířit všeobecně uznávané normy a hodnoty, což spadá mezi zdroje soft power. Udržování dobrých vztahů s USA je pro Austrálii důležité z důvodu, že Spojené státy pomáhají udržovat stabilitu v Asijsko-pacifickém regionu, a pro efektivní šíření australské soft power a přijímání šířených hodnot cílovými zeměmi je stabilita v regionu klíčová.

3.1.2. Vztah Austrálie a zemí Asijsko-pacifického regionu

Premiér Whitlam jako první začal s odstraňováním pozůstatků rasismu v domácí i zahraniční politice. Chtěl napravit reputaci země zhoršenou vlivem diskriminace domorodého obyvatelstva a tzv. politiky „bílé Austrálie“⁶ a přiklonit se ke konceptu multikulturalismu. Zavázal se přijmout pro imigranty politická opatření, která by zabraňovala rasové diskriminaci, a obecně chtěl dosáhnout přílivu jakýchkoli přistěhovalců, kteří by podle Whitlama představovali pro Austrálii přínos a zisky. Inicioval konkrétní kroky vedoucí k odstranění rasové diskriminace v imigrační politice. Od té doby může kdokoli bez ohledu na původ získat australské občanství po třech letech od udělení trvalého pobytu. Dále se Whitlam zavázal ratifikovat všechny mezinárodní dohody spojené s rasou, aby dokázal, že se odbourání rasové diskriminace stalo důležitou součástí australské politiky (Australia Government 2012)⁷. Dále plánoval Whitlam postupně udělit australské kolonii Papuy Nové Guiney vnitřní samosprávu a nakonec roku 1975 nezávislost. Zrušení zákonů omezujících přistěhovalectví neevropských národů znamenalo na konci 70. let nárůst počtu imigrantů převážně z Východního Timoru a Vietnamu. V té době probíhala v Austrálii debata na téma zapojení do války ve Vietnamu a jejích důsledků. Zároveň bylo předmětem debat přijetí nového konceptu multikulturalismu, přerušování některých vazeb na Velkou Británii a vytváření nových vztahů s Asií. I přes nesouhlas části veřejnosti se většina uprchlíků směla usadit v Austrálii (McDonald 2011: 174).

Premiér Whitlam v 70. letech oficiálně uznal Maovu vládu v Číně dříve, než tak učinily Spojené státy. Tento krok přispěl ke změně vnímání Číny, kterou doposud považovali australští premiéři za hrozbu (MacDonald 2011: 175).

---

⁶ Stala se součástí politiky během založení Australského svazu roku 1901 a mířila proti všem neevropským imigrantům. Při vstupu do země museli imigranti skládat zkoušky sestavené pouze v evropských jazycích. Cílem politiky bylo zachovat původní stav z roku 1901, kdy v zemi žilo téměř 100% lidí evropského původu a bílé kůže, kteří uznávali britské zákony a zvyky. Již dříve v 60. letech 19. století tehdy ještě Australské kolonie schválily legislativu zamezující imigraci Číňanů a později Japonců. Ke zrušení "politiky bílé Austrálie" došlo v roce 1966 za premiéra Holta (Britannica).

⁷ Australia Government Department of Immigration and Border Protection

V polovině 70. let došlo v regionu k dekolonizaci bývalé portugalské kolonie Východní Timor. Australský premiér Whitlam se stejně jako USA obával možné nestability a vítězství levice, proto na setkání s indonéským prezidentem Suharto podpořil myšlenku připojit Východní Timor k území Indonésie. Mezitím probíhaly spory mezi politickými stranami ve Východním Timoru. Později jedna z politických stran vyhlásila samostatnost Východního Timoru. V roce 1975 podnikly indonéské vojenské síly invazi do Východního Timoru. Americká vláda podpořila Indonésii v invazi, protože považovala vládnoucí politickou stranu ve Východním Timoru za komunistickou a chtěla zabránit rozšiřování levicových vlád v Asii. Indonésané vytvořili v Dili, hlavním městě Východního Timoru, lidové shromáždění, které v roce 1976 odhlasovalo oficiální připojení k Indonésii. OSN schválilo rezoluci požadující stažení vojáků a mnoho zemí v čele s Portugalskem odsuzovalo okupaci a následnou anexi Východního Timoru Indonésií.

Austrálie patřila k jedněm z mála států, které de iure uznaly zabránění oblasti Indonésií. Podle názoru Východotimořanů si chtěl Whitlam a jeho nástupce Fraser udržet dobré vztahy v regionu, protože existovala pravděpodobnost výskytu ropy ve vodách mezi Austrálií a Východním Timorem, kterou by si chtěla Austrálie případně také nárokovat (East Timor Government 2012). Tím, že Austrálie nepomohla Východnímu Timoru, se v tom období zhoršily vztahy mezi oběma zeměmi. Upřednostnění ekonomických zájmů před podporou dodržování demokratických hodnot a lidských práv není v souladu s konceptem soft power.

70. léta v Austrálii charakterizují problémy v domácí i mezinárodní politice. Vláda Whitlama a později jeho nástupce Malcolma Fräsera se zaměřila na vnitrostátní politiku. Mezitím se stávala zahraniční politika méně význačnou pro politickou agendu. V období od 70. do 90. let zaznamenáváme oddělení zahraniční politiky a větší soustředění na domácí politiku (MacDonald 2011: 175). Tento argument podporuje dřívější tvrzení, že Australané vnímají diplomacii a zahraniční politiku oddělenou od celkové politiky a ve volbách

kroky učiněné premiérem určité strany v zahraniční politice nepatří ke hlavním kritériím, proč udělit, či neudělit hlas kandidátovi té strany.

80. léta jsou spjata s vládou premiéra Roberta Hawkea z Labor Party, který se během dvou volebních období zaměřil na upevnění vazeb s ekonomicky rostoucími zeměmi východní Asie a podporu multilateralismu v mezinárodním systému. V tomto období se prohloubila spolupráce se zeměmi jihovýchodní Asie. Přestalo se na ně nahlížet jako na nestabilní státy, u kterých je potřeba regulovat emigraci hojně směřující do Austrálie. Dávno pominula hrozba šíření komunismu a na země se začalo nahlížet jako na potenciální obchodní partnery. Prostřednictvím ekonomické spolupráce může Austrálie šířit liberálně demokratické hodnoty a podporovat tržní liberalismus.

V oblasti obchodu patřilo Japonsko k nejvýznamnějším obchodním partnerům Austrálie a v průběhu 80. a 90. let se naskytla příležitost navázat intenzivnější ekonomické vztahy s tzv. Asijskými tygry, tedy se Singapurem, Jižní Koreou, Taiwanem a Hongkongem. Austrálie se stala členem Regionálního fóra ASEAN, díky čemuž mohla realizovat navázání obchodních vazeb v Asijsko-pacifickém regionu (McDonald 2011: 175). Premiér Hawke na radu tehdejšího ministra zahraničí Garetha Evanse přispěl k založení Asijsko-pacifického hospodářského společenství⁸ (APEC) s cílem prohloubit ekonomické vztahy v regionu.

V 80. a 90. letech nastala druhá vlna přistěhovalectví tentokrát z Kambodži, Vietnamu a jižní Číny (National Maritime Museum). Následující premiér Paul Keating, rovněž z Labor Party jako jeho předchůdce, pokračoval ve snaze zapojit Austrálii do regionálních organizací a omezit vazby na Velkou

---

⁸ Ekonomickou organizaci založilo v roce 1989 v australském městě Canberra 12 států (Austrálie, Brunej, Kanada, Indonésie, Japonsko, Korea, Malajsie, Nový Zéland, Filipíny, Singapur, Thajsko a USA). Sídlem se stal Singapur. Do roku 1998 se počet členů ustálil na 21 (rozšíření o Hongkong, Čínu, Taipei, Mexiko, Papuu Novou Guineu, Chile, Peru, Rusko a Vietnam). Primárním cílem je zajistit trvale udržitelný rozvoj a prosperitu v regionu skrze volný trh, podporu ekonomické a technické spolupráce, zvýšení bezpečnosti a stabilní obchodní prostředí (APEC).

Británii tím, že by se ze země stala republika. Debaty o identitě Austrálie na mezinárodním poli pokračovaly i během vlády následujícího premiéra Johna Howarda v letech 1996 až 2007. Howard zastupoval koalici Liberální strany Austrálie a Národní strany Austrálie, kterou můžeme zařadit ke konzervativním. Podle Howarda byla možná větší ekonomická spolupráce Austrálie s dalšími zeměmi v Asijsko-pacifickém regionu a současně patřit k zemím zastávajícím západní politické kulturní hodnoty. Od konce 90. let se opět zvyšuje počet uchazečů o azyl, kteří se snaže uprchnout před konfliktem dorazili na lodích k australským břehům z Blízkého východu a Srí Lanky. Tato vlna přistěhovalců se liší od předchozích tím, že jejich cestu často organizují překupníci (National Maritime Museum). Přijetí přistěhovalců a celkově pozitivní přístup k nim zvyšuje soft power přijímající země. Naopak odmítání žadatelů o azyl může v dlouhodobém měřítku vést ke zhoršenému vnímání daného státu na globální úrovni.

Na konci 90. let premiér Howard podpořil ve Východním Timoru hnutí za nezávislost na Indonésii, které vystupovalo zároveň proti porušování lidských práv. Oproti tomu, jak se k událostem ve Východním Timoru postavila Austrálie v 70. letech, se teď skutečně ukázalo, že dodržování lidských práv patří k jedněm z hodnot, jež australští politici prosazují v zahraniční politice. Na konci 90. let rezignoval dlouhodobý indonéský prezident Suharto, který omezoval přístup mezinárodních pozorovatelů na území Východního Timoru, kde přes dvacet let probíhala válka. Nový indonéský prezident nechal uspořádat referendum, v němž se většina obyvatel Východního Timoru vyjádřila pro nezávislost na Indonésii. Indonéská armáda zaútočila na sídlo mise OSN UNAMET, ve které měli pozorovatelé pod mandátem OSN dohlížet na průběh referenda. Na indonéských, amerických a britských ambasádách po světě se konaly protesty, ve kterých lidé požadovali zásah OSN k zastavení násilí ve Východním Timoru. Nakonec pod záštitou OSN zakročili vojáci z různých států včetně Austrálie s cílem odzbrojit milice a pomoci s následnou rekonstrukcí země. Do země se postupně vraceli

učenci a odpůrci režimu, kteří byli nuceni opustit zemi a pobývat mimo jiné i v Austrálii, která tyto emigranty přijala (East Timor Government 2012).

Skrze spolupráci v rámci mise OSN Austrálie dokázala, že považuje dodržování demokratických principů za stěžejní. Jako další státy, které poskytly vojáky do mise, ukázala, že se dá cílů dosáhnout při kooperaci s dalšími státy. V tomto případě došlo za použití vojenské síly k prosazení dodržování politických hodnot. Jednalo se sice o přímé ovlivnění situace ve Východním Timoru, kde byl vojenský zásah nezbytný k uklidnění situace, na druhou stranu mise nepřímo ovlivnila mínění dalších států. Intervence ve Východním Timoru byla výjimka, kdy bylo potřeba využít tradiční vojenskou sílu typickou pro hard power. Reputaci si Austrálie vylepšila spoluprací s dalšími státy během zásahu a pomocí při následné postkonfliktní rekonstrukci. Od té doby vysílá Austrálie do Asijsko-pacifického regionu regionální asistenční mise nenátlakového charakteru se zaměřením na budování míru a posiluje svou soft power skrze rozvojovou pomoc těmto zemím.

Spolupráce řady států při řešení situace ukázala dalším zemím pozitivu a možnost získat větší vlivu na mezinárodním poli, když se přikloní k multilaterálnímu jednání. Při intervenci pod mandátem OSN sice dochází k použití vojenských sil, které ale slouží k uklidnění prostředí a přípravu půdy pro následné poskytnutí rozvojové pomoci, výcviku policejních a vojenských složek a přispění k usmíření zneprátených stran. Někdy jsou liberální intervence a použití vojenské síly vnímány jako nástroje smart power sloužící k zvýšení legitimacy intervenující země v domácí i zahraniční politice. Státy přispívající k vyřešení sporu a následné postkonfliktní rekonstrukci jdou příkladem ostatním zemím. Pokud tedy veřejnost země vyjádří souhlas s intervencí a ostatní země krok vnímají jako legitimní, dochází k posílení soft power daného státu. Když ale země vyšle vojáky do mise, byť se jedná o misi koaliční, a veřejnost s vysláním nesouhlasí, snižuje se morální autorita státu a tím i soft power (Parliament UK). Připojení k intervenci je tedy příklad smart power, která kombinuje prvky hard a

soft power. Stát vyšle do mise vojenské jednotky, zároveň zejména při postkonfliktní rekonstrukci zvyšuje svou soft power tím, že podporuje liberálně demokratické hodnoty v jiném státě. Podle některých autorů se vojenská síla v případě humanitárních intervencí a peacekeepingu používá jako druh soft power, protože lidé souhlasí s tímto typem pomoci, i když obnáší použití síly. Obdržením mandátu od OSN získá stát mezinárodní legitimitu pro takový postup (Cross 2011: 4)⁹. Podle Nye je soft power oproti hard power z dlouhodobého hlediska důležitější nástroj k prosazení cílů v zahraniční politice státu. Je proto legitimní použít vojenskou sílu ve výjimečných situacích, ale primárně naplňovat cíle za použití soft power (Nye 2003: 212). Jak zmínila autorka práce v teoretické části, i přesto je vojenská síla zdrojem zejména hard power, proto by se jí mělo užívat opatrně. Když se neaplikuje výhradně za účelem pomoci ostatním zemím, tak rychle ztrácí na legitimitě.

Podle autorů analýz situace ve Východním Timoru sledoval premiér Howard poskytnutím vojáků a připojením k misi OSN (INTERFET) zajištění strategických a ekonomických zájmů Austrálie. Chtěl udržet stabilitu v regionu pro bezpečnou leteckou a námořní přepravu a zachovat obchodní dohody o těžbě ropy a zemního plynu v okolních mořích (Lachica 2011). I přes primární cíl zajistit své ekonomické a bezpečnostní zájmy je vnímána účast Austrálie v misi pozitivně, protože země pomohla přispět k uklidnění situace, postkonfliktní rekonstrukci a prosazení demokratických hodnot ve Východním Timoru. Proto tato událost posílila vnímání Austrálie jako internacionalistické země, která je ochotná podporovat dodržování lidských práv. Činí tak skrze účast v peacekeepingových misích (Gibbs, Martin & Social Education Victoria 2009).

V novém tisíciletí spatřujeme další snahy o rozšíření spolupráce mezi Austrálií, Spojenými státy a asijskými zeměmi. V roce 2007 odsouhlasil australský premiér John Howard připojení k mezivládnímu bezpečnostnímu fóru,

---

⁹ http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1900094

keré inicioval japonský premiér Abe. Fórum s názvem *Quadrilateral Security Dialogue* (dále jen QSD) je založeno na konceptu demokratického míru a účastní se jej Japonsko, Austrálie, Spojené státy a Indie. Státy se podílely na společných vojenských cvičeních. Tato diplomatická a vojenská dohoda byla všeobecně vnímána jako reakce na vzrůstající ekonomickou a vojenskou sílu Číny. Čínská vláda jako odezvu na vznik této dohody formálně vyjádřila námitky. V roce 2008 australský premiér Kevin Rudd rozhodl, že Austrálie vystoupí z QSD. Jako důvod Rudd uvedl, že Čína patří k významným obchodním partnerům Austrálie, ale není zároveň strategickým spojencem, jak tomu kdysi bylo u dominantních mocností v regionu Velké Británie a později USA. Rudd musel rozhodnout, jestli Austrálie zůstane v QSD, a prohloubí tak spolupráci se Spojenými státy jakožto garantem bezpečnosti a spojencem v regionu, nebo zachová obchodní vztahy s Čínou jakožto současným předním obchodním partnerem Austrálie. Mezi hlavní položky exportu z Austrálie do Číny patří nerostné suroviny a drahé kovy - konkrétně železná ruda, uhlí a zlato (Kimmorley 2014). Rudd se rozhodl zachovat obchodní vztahy s Čínou, v tom případě ovšem musel reagovat na nesouhlas Číny s existencí QSD tak, že požádal ministra zahraničí o vystoupení Austrálie z fóra. Čínská vláda nesouhlasila s rozšiřováním aktivit Spojených států v regionu.

Při hodnocení vlády premiéra Rudda z Labor Party v letech 2007 – 2010 je třeba říci, že se zasloužil o ratifikování Kjótského protokolu už na začátku své vlády v roce 2007 a plnohodnotným členem protokolu se Austrálie stala na konci roku 2008. Austrálie se tak zavázala snížit růst emisí. Stala se aktivním členem tzv. „Deštníkové“ skupiny (*Umbrella Group*), která sdružuje devět rozvinutých zemí¹⁰ světa. Ty vyprodukují 30% celkového množství emisí, proto musí globální řešení klimatických změn být přizpůsobeno zájmům těchto států

---

¹⁰ Kanada, Japonsko, Kazachstán, Nový Zéland, Norsko, Rusko, Ukrajina, USA, Austrálie

(DFATb).¹¹ Rudd nechal stáhnout australské vojenské jednotky z Iráku, ale zavázal se nadále podporovat intervenci NATO v Afghánistánu a v dalších letech navýšil počet vyslaných vojáků. Dále se omluvil jménem parlamentu a vlády za chování k domorodcům, kteří byli dříve násilím odloučeni od svých rodin (Museum of Australian Democracy)¹². Jednalo se o tzv. ukradenou generaci, kdy byly australským Aborigincům a i ostrovanům z Torresovy úžiny – etnickým Melanézanům odebírány děti od počátku 20. století do 70. let a následně předávány do opatrovnických zařízení či náhradních rodin. Děti byly údajně odloučeny pro vlastní dobro, aby se seznámily s anglosaskou kulturou a asimilovaly se mezi většinovou populací. Dostávalo se jim nižšího vzdělání, jelikož měly v budoucnu zastávat pomocné práce v zemědělství a v domácnosti. Často se ale následně zařadily k nejnižším vrstvám společnosti (NSDC)¹³. Premiér Rudd přispěl ke zvýšení australské soft power díky aktivitě v otázce životního prostředí a veřejné omluvě Aborigincům. Ukázal, že Australané usilují o šíření kulturních hodnot a liberálně demokratických hodnot v dalších státech, a proto i v domácí politice činí kroky, jimiž podporuje myšlenku multikulturalismu.

Opuštění fóra Quadrilateral Security Dialogue neznamenal kromě obchodní sféry žádné další rozšíření spolupráce Austrálie a Číny, což se potvrdilo během vlády následující premiérky Julie Gillard. Ta během série návštěv největších obchodních partnerů Austrálie - Japonska, Jižní Koreji a Číny - neiniciovala žádné zásadní prohloubení kooperace v dalších oblastech mezi Austrálií a Čínou (Lee 2011).

Dnes není QSD aktivní, ale spolupráce mezi čtyřmi zakládajícími členskými státy se neomezila, jen probíhá na základ bilaterálních dohod, které se

---

¹¹<http://www.dfat.gov.au/international-relations/themes/climate-change/pages/climatechange.aspx>

¹² <http://static.moadoph.gov.au/opfhgovau/media/images/apmc/docs/26-Rudd-Web.pdf>

¹³<http://www.nsd.org.au/stolen-generations/history-of-the-stolen-generations/the-history-of-the-stolen-generations>

nemohou stát terčem kritiky Číny. Na základě těchto bilaterálních dohod probíhá kooperace ve vojenské oblasti a dochází ke sdílení informací (Panda 2014). Za své vlády získala Gillard pro Austrálii křeslo nestálého člena Rady bezpečnosti OSN od ledna 2013 na dva roky a upevnila dobré vztahy s Indií a Čínou. Zavedla tzv. uhlíkovou daň, jejímž hlavním principem je zdaňovat společnosti za tunu uhlíku vypuštěného do ovzduší. Peníze vláda následně přerozdělí mezi daňové poplatníky a společnosti. K tomuto kroku přistupují i státy jako Čína, kterou někteří stále řadí mezi rozvojové státy (Carbontax).

V roce 2013 vystřídal Gillard na postu premiéra Tony Abbott z Liberální strany Austrálie. Poprvé za více než půl století nastala situace, kdy premiér nejmenoval ministra pro vědu, za což sklídl Abbott kritiku vědeckých odborníků, kteří se obávají menší podpory rozvoje vědy a technologie. Dále vybral do kabinetu pouze jednu ženu na ministerský post, s čímž veřejnost rovněž nesouhlasí. Neodsoudil porušování lidských práv, zastrašování médií a potlačování nezávislé soudní moci na Srí Lance. Naopak poskytl Srí Lance finanční podporu na posílení hlídkových lodí bránících utlačovaným Tamilům uprchnout ze země. Stejně jako vláda Rudda i Abbott odmítal přijímat uprchlíky ze Srí Lanky a posílal je zpět bez řádného slyšení. Zdůvodnění bylo takové, že se jedná pouze o žadatele o azyl z ekonomických důvodů a ne kvůli potlačování lidských práv a válečným zločinům. Co se týká oblasti životního prostředí, zrušil Abbott *Climate Commission*, kterou založila předchozí premiérka Gillard. Tento úřad měl informovat veřejnost o klimatických změnách. Zrušil i uhlíkovou daň a do roku 2020 Abbott neplánuje podpořit snížení emisí skleníkových plynů o více než 5%, což je nejnižší požadovaná hranice redukce emisí podle mezinárodních úmluv v boji s klimatickými změnami, ke kterým se Austrálie připojila. Abbott argumentuje, že zatím nehodlá plnit další povinnosti vyplývající ze smluv, dokud je nezačnou plnit další státy, které rovněž ratifikovaly Kjótský protokol. Také zmenšil dotaci Agentury pro obnovitelnou energii (*Renewable Energy Agency*) (Davis 2014).

Nechal schválit finanční podporu farmářům, jejichž půdu si nárokují domorodci, kterým byla odebrána. Co se týká australských Aboriginců, Abbott porušil svůj volební slib, kdy měl strávit více času v komunitě domorodců, jak uváděl v předvolebním slibu. Na několik dní navštívil pouze jednu komunitu s cílem poznat jejich kulturu a dojít k dohodě o řešení jejich požadavků. Kritici poukazují na to, že si vybral pouze jeden kmen. Dále není jisté, jestli uspořádá slibované referendum o dodatku k ústavě, který by uznal Aborigince jako první Australany. Zatím plánuje uspořádat referendum v roce 2017 na patnácté výročí konání referenda, ve kterém Aboriginci fakticky získali občanství. V průběhu své dosavadní vlády snížil premiér Abbott výši příspěvku na rozvojovou spolupráci a zahraniční pomoc, kterou ministr zahraničí za vlády Gillard a bývalý premiér Kevin Rudd slíbil naopak navýšit (Davis 2014).

Autoři průzkumů varují, že některé politiky premiéra Abbotta mohou vést ke snížení soft power a zhoršenému vnímání Austrálie na mezinárodním poli. Poukazují zejména na jeho negativní přístup k boji s globálním oteplováním, odmítání uchazečů o azyl, kteří připlouvají na lodích, a snahu zrušit zákon umožňující sňatky osob stejného pohlaví. Dlouhodobě je vnímaná pozitivně snaha Austrálie budovat dobré vztahy se státy jihovýchodní Asie skrze podporu vzdělávání a turismu. Vzděláváním se myslí také zlepšení řízení ekonomiky v jihovýchodní Asii po krizi na konci 90. let, kdy Austrálie ze svého rozpočtu na rozvojovou pomoc financuje semináře a programy na téma řízení ekonomiky, aby se státy jihovýchodní Asie ekonomicky stabilizovaly (Australia 2003: 82-83).

3.2. Koncept střední mocnosti v australské zahraniční politice

Soft power je nástroj zahraniční politiky, prostřednictvím něhož lze vytvořit pozitivní mínění o státu v mezinárodním prostředí. Díky šíření politických a kulturních hodnot a ekonomických přístupů jde daná země ostatním státům příkladem. Zahrnutí konceptu soft power do své politiky přináší středním mocnostem možnost budovat pozitivní obraz sebe a získat důvěryhodnost.

Střední mocnosti se zviditelní na mezinárodním poli tím, že budou hrát roli prostředníka ve sporu mezi státy (Lee 2011: 157). Cílem podkapitoly je nastínit znaky střední mocnosti, za niž je Austrálie považovaná. Autorka zmíní přístup některých politiků k pozici Austrálie jako střední mocnosti. Některé postupy, které jsou příkladem typického jednání středních mocností, současně přispěly k pozitivnímu vnímání Austrálie, která tak získala větší vliv ve světě. Šla příkladem dalším státům, a tím přispěla k naplňování cílů například v bezpečnostní oblasti.

Nenalezneme jednoznačnou definici pro střední mocnost, jelikož můžeme na pojem nahlížet z různých úhlů. Termín může odkazovat na státy, které jsou označeny za střední mocnosti, protože v zahraniční politice vykazují typické znaky jako podpora multilateralismu a peacekeepingu. Dále se dá stát považovat za střední mocnost kvůli své velikosti, kdy patří ke středně velkým a nesnaží se získat velký vliv ve světě (Chapnick 1999: 73). Mnoho teoretiků přišlo se závěrem, že existuje jen malá nebo žádná vzájemná souvislost mezi velikostí státu a jeho pozicí v mezinárodním systému a prováděním diplomacie. Pokud se nějaká země svou velikostí řadí ke středním, neznamená to nutně, že bude mít v zahraniční politice rysy střední mocnosti. Pokud se o státu říká, že zastává roli střední mocnosti v mezinárodním systému, značí to, že spolupracuje s dalšími státy skrze multilaterální instituce, prosazuje mezinárodní právní normy a využívání diplomatických a ekonomických nástrojů k dosažení politických cílů (Ungerer 2007: 539).

Po rozpadu bipolárního rozdělení světa na počátku 90. let Gareth Evans, ministr zahraničí z Liberální strany za vlád premiérů Hawkea a Keatinga, podnikl kroky, aby byla Austrálie vnímána na mezinárodním poli jako střední mocnost. K dosažení cíle začal podporovat ochranu životního prostředí na Antarktidě, vyslal vojáky do peacebuildingové akce v Kambodži a snažil se prezentovat Austrálii jako zemi, která je zastáncem kontroly zbrojení a odzbrojení. Evans kladl důraz na budování koalic se zeměmi, které zastávají podobné priority v zahraniční

politice. Důležité bylo, že ostatní země začaly vnímat Austrálii jako mocnost středního řádu. Snaha rozšířit povědomí o Austrálii jako střední mocnosti je sice výrazná právě v době po skončení bipolárního konfliktu a je spojovaná s úřadováním Evanse na postu ministra zahraničí, ale už od konce 2. světové války spatřujeme pokusy především liberálních politiků, ale i těch konzervativních získat prostřednictvím diplomacie pro Austrálii status střední mocnosti (Ungerer 2007: 538-539).

Po skončení 2. světové války ministr zahraničí Evatt prosazoval na Konferenci Spojených národů o mezinárodním uspořádání v San Franciscu myšlenky jako zahájení dekolonizace a odzbrojení. Tyto otázky prezentoval jako jeden z australských zájmů v zahraniční politice. Během úřadování na postu ministra zahraničí bylo primárním zájmem Evatta zajistit větší váhu hlasu Austrálie v otázkách globální úrovně. Spolu se zástupcem Kanady jakožto další střední mocností vyjádřil obavu z vlivu velmocí na poválečné mírové jednání. Střední mocnosti požadovaly větší vliv během jednání a zdůvodňovaly to tím, že vojensky přispěly k výsledku války a že se pro udržení mezinárodní bezpečnosti a míru mají na rozhodovacím procesu podílet všechny státy a ne jen velmoci. Evatt považoval za střední mocnosti státy, jež mají kapacity a významně přispívají k udržení bezpečnosti v různých částech světa díky své geografické poloze a zdrojích. Chtěl pro Austrálii prosadit zvláštní pozici v bezpečnostních strukturách pro zajištění stability v regionu, což se řadí k jednomu z pilířů zahraniční politiky země. Po konferenci začali politici prosazovat prvky diplomacie typické pro střední mocnosti, kdy Austrálie přispěla například k založení organizace *South Pacific Commission*¹⁴ (Ungerer 2007: 540-541).

---

¹⁴ Komise byla založena v roce 1947 a zakládajícími zeměmi byly Austrálie, Francie, Nizozemí, Nový Zéland, VB a USA. Jednalo se tedy o rozvinuté státy, které měly zájmy v Tichém oceánu. Cílem bylo upevnit mezinárodní spolupráci v podporování ekonomického a sociálního blahobytu nesamostatných teritorií v Jižním Pacifiku. Úřadu nebylo umožněno zabývat se politickými záležitostmi či otázkami obrany a bezpečnosti. Později vystoupilo Nizozemí a v roce 2005 i VB. Postupně se členy stalo Fiji, Nauru a Samoa. V roce 1998 se název komise změnil na Pacifické společenství (Pacific Community). Výzkumná

Díky Evattovi se v australské zahraniční politice ukotvily tři základní znaky typické pro střední mocnosti. Jedná se o nacionalismus, internacionalismus a aktivismus. Postupy v zahraniční politice se na konci 40. let začaly postupně odklánět od kroků Velké Británie v zahraniční politice. Austrálii chyběly materiální zdroje k ovlivnění dění ve světě. Evatt rozpoznal, že potenciál Austrálie získat vliv v poválečném světě spočívá ve schopnosti přesvědčit ostatní o určitém postupu při řešení konkrétních otázek na mezinárodní úrovni. Od té doby je jedním z pilířů australské zahraniční politiky multilaterální diplomacie a využívání soft power, kdy je cílem přesvědčit druhé vykonat určité kroky v politice. Zařazení multilaterální diplomacie do australské zahraniční politiky se dále potvrdilo během dekolonizace Jihovýchodní Asie, když přispěla Austrálie skrze *UN Good Offices Commission* k vyjednávání s Nizozemím o nezávislosti Indonésie. V nově dekolonizovaných zemích, například v Indii, Číně a Indonésii, se zřizovaly australské ambasády, čímž se upevňovala spolupráce mezi státy. V 60. letech znamenal koncept střední mocnosti budování vztahů v regionu skrze kulturní diplomacii. Konkrétně to obnášelo šíření povědomí o australské kultuře a zastávaných hodnotách prostřednictvím radiového vysílání stanice *Radio Australia*, která vysílala zprávy a zábavné pořady do Asie. Národní zájem v podobě zachování bezpečnosti se rozšířil o kulturní diplomacii, jejímž úkolem je seznámit okolí s kulturou Austrálie a přenášet politické a kulturní hodnoty do vybraných států, a tím se pokusit přispět k formování cílů a využitých prostředků v politice druhých států (Ungerer 2007: 542-544).

V průběhu 70. let se přítomnost konceptu střední mocnosti projevila v zahraniční politice tak, že Austrálie začala více spolupracovat s asijskými zeměmi, oficiálně uznala komunistickou Čínu, navázala vztahy s Hnutím nezávislých a stála v čele zemí protestujících proti Francii, která testovala

---

rada Komise se rozhodla sbírat rukopisy gramatiky a slovníků tamějších národů. Komise sesbírala rukopisy národů na Fiji, Šalamounových ostrovech, Kiribati, Nauru, Nové Kaledonii, Vanuatu, Papuy Nové Guiney, Tonze a Samoe (National Library of Australia).

jaderné zbraně v Jižním Pacifiku. V rámci pravidelných setkávání vůdců zemí Commonwealthu (*Commonwealth Heads of Government Meeting*) pokračovala Austrálie v odsuzování apartheidu v Jihoafrické republice. V 80. letech se Austrálie zapojila do debat o kontrole jaderných zbraní a odzbrojení. Na setkání Fóra jižního Pacifiku¹⁵, dnešním názvem Fórum Pacifických ostrovů, došlo v roce 1985 na výročí svržení bomby na Hirošimu k podepsání Smlouvy z Rarotonga. Byla to iniciativa premiéra Hawkea, který navrhl vytvořit Smlouvu o bezjaderné smlouvě v jižním Tichomoří. Smlouva byla výsledkem jednání z 60. let mezi Labor Party v Austrálii a na Novém Zélandu o vytvoření regionální bezjaderné zóny na jižní polokouli¹⁶. Pokus o dohodu o odzbrojení mezi USA a SSSR v 80. letech je ukázkou aktivismu a internacionalismu v australské diplomacii.

V 90. letech redefinoval Evans koncept střední mocnosti v australské zahraniční politice, kdy si zakládal na budování koalic se zeměmi s podobnými cíli a národními zájmy, které mohou dosáhnout cílů, když se spojí. Evans aplikoval multilateralismus a budování koalic na odlišné oblasti jako zemědělský export (založení *Cairns Group*¹⁷), kontrola chemického a biologického vývozu (*Australia Group*¹⁸) a regionální peacekeeping (mírový plán OSN pro Kambodžu). Jeho cílem bylo prezentovat Austrálii na mezinárodním poli jako aktivní stát. Jak vlády Labour Party, tak ostatní vlády mají dnes společné to, že v

---

¹⁵ Dohoda zakazuje používat, testovat a vlastnit jaderné zbraně v rámci vymezených hranic. Dohodu podepsaly státy v Jižním Pacifiku jako Cookovy ostrovy, Fiji, Kiribati, Nauru, Papua Nová Guinea, Šalamounovy ostrovy, Nový Zéland, Niue, Tonga, Tuvalu, Vanuatu a Samoa. Dohoda selhala, když státy nezajistily konec závodu ve zbrojení ve vzduchu a na moři v regionu, kam Spojené státy i Sovětský svaz nadále umísťovaly řízené střely s plochou dráhou letu (Hamel-Green 1988: 119).

¹⁶ Southern Hemisphere Nuclear-Free Zone (SHNFZ)

¹⁷ Organizace hlavních exportérů zemědělské produkce a usiluje o liberalizaci obchodu všech zemědělských produktů

¹⁸ Skupina vznikla z australské iniciativy a zahrnuje 39 rozvinutých zemí světa a společně koordinují národní systémy kontroly exportu látek umožňujících výrobu chemických a biologických zbraní (Businessinfo 2014)

zahraniční politice prosazují nacionalismus (samostatnou zahraniční politiku, která není podřízená či v souladu s politikou jiného státu), aktivismus a internacionalismus (snaha o mezinárodní řešení globálních a regionálních problémů¹⁹). Od 90. let s koalicí Liberální a Národní strany v čele s premiérem Howardem dochází k odklonu od důrazu na multilateralismus. Howard nechtěl, aby Austrálie nadále zastávala pozici střední mocnosti. Naopak požadoval, aby hrála větší roli v mezinárodním prostředí, což není bez odklonu od konceptu střední mocnosti možné. Kritizoval Evansovu víru v multilateralismus a OSN a prosazoval bilateralismus jako prostředek k prosazení zájmů země (Kelly 2006: 20). Vládní koalice rozhodla o omezení finančních a lidských zdrojů určených k provádění multilaterální diplomacie. Vláda provedla škrty ve financování Ministerstva zahraničí a obchodu. Howard se chtěl prostřednictvím bilateralismu soustředit na prohlubování spolupráce s hlavními partnery - zejména s USA, ale to dokázal jeho předchůdce Keating i bez omezení multilateralismu. Příkladem je uzavření bezpečnostní smlouvy mezi Austrálií a Indonésií za vlády Keatinga (Ungerer 2007: 546). Howard se soustředil na posílení tradičních vazeb na Velkou Británii a Spojené státy, zvýšení ekonomických zisků prostřednictvím upevňování úzkých obchodních vazeb s Čínou, Asií a USA a dokázání vojenské síly země, když vyslal obranné síly do Afghánistánu a Iráku (Kelly 2006: 3).

Na počátku 21. století se ukázalo, že není možné vyřadit prvky multilateralismu ze zahraniční politiky, proto se Austrálie přidala ke koalici států v čele s USA bojujících proti terorismu a iniciovala v rámci Fóra pacifických ostrovů vyslání Regionální asistenční mise na Šalamounovy ostrovy. Howard se sice mohl pokoušet zvýšit roli Austrálie v mezinárodním prostředí prohloubením vztahů se Spojenými státy, nicméně zůstává Austrálie vnímaná aktivní střední mocnost. Jedině koncept střední mocnosti vysvětluje postupy a kroky Austrálie v zahraniční politice, které převládaly od 2. světové války. I když měli politici v úmyslu prosadit národní zájmy státu, dělo se tak v rámci nějaké aliance a

---

¹⁹ <https://www.online-slovník.cz/slovník-cizich-slov/internacionalismus>

politické kroky přispěly širšímu okolí. Kupříkladu při navázání obchodních vztahů s asijskými zeměmi mohli australští politici sledovat pouze zájmy své země, ale ve výsledku došlo k prohloubení regionálních vazeb a mezinárodní společenství vnímá Austrálii jako aktivní, nezávislou, internacionalistickou střední mocnost a záleží na konkrétní vládě v Canbeře, jestli bude takovou roli vnímat pozitivně (Ungerer 2007: 547-548).

3.3. Zhodnocení zahraničně-politické orientace Austrálie

Přístupy v australské zahraniční politice se nevyznačují rychlými změnami. Navzdory geograficky vzdálenému trhu a nevyjasněné identitě zvyšuje Austrálie své politické aktivity díky nestálému členství v Radě bezpečnosti OSN a navazování vztahů s Asií. V ekonomické oblasti se jeví jako nejvýznamnější působení v uskupení G20, které zahrnuje největší ekonomiky světa. V zahraniční politice Austrálie dlouhodobě usiluje o zajištění a naplnění obchodně ekonomických a bezpečnostních zájmů země. Zahraniční politika tedy stojí na několika základních pilířích, a to na tradiční spolupráci s VB a kooperaci s USA, které udržují stabilitu v asijsko-pacifické oblasti, dále na rozšiřování a udržování obchodu a investičních trhů a spolupráci s mezinárodními organizacemi včetně OSN a Evropské unie a zatřetí na prosazování liberálních demokratických norem (MZV ČR).

V bezpečnostní oblasti prosazuje své zájmy zejména prostřednictvím blízké spolupráce s Novým Zélandem, USA, VB a z asijských zemí s Japonskem, Indonésií a Korejskou republikou. Využívá vlastní obranné síly na prevenci a řešení konfliktů a v této oblasti spolupracuje především s NATO. Austrálie sice nepatří mezi členské státy NATO, i přesto však jako partnerská země s organizací spolupracuje v oblastech, které odpovídají národním zájmům. Australští premiéři se účastní summitů NATO a poskytují vojenské jednotky na postkonfliktní rekonstrukce a usnadnění humanitární pomoci a pomoci v případě pohromy. Země vyslala jednotky do Bosny a Hercegoviny, Iráku a později do mise v Afghánistánu, kde významně přispěla díky poskytnutí rekonstrukčního

týmu, tedy vojáků a speciálních jednotek. Rovněž přispěla k boji proti pirátům na březích Somálska. Roku 2005 jmenovala Austrálie svého obranného poradce při NATO v Bruselu, díky tomu sdílí země s uskupením informace a přispívá do různých fondů (NATO 2015).

Austrálie dlouhodobě usiluje o liberalizaci obchodu na globální i regionální úrovni. Je aktivním členem Světové obchodní organizace a G20, zároveň působí v regionálních organizacích jako APEC a spolupracuje s tichomořskou oblastí. Má uzavřené bilaterální dohody o ekonomické spolupráci s vybranými asijskými zeměmi jako Japonsko, Čína, Indie, které řadí mezi své významné obchodní partnery. Mimo Asii jsou důležitými obchodními partnery Spojené státy a Evropská unie, se kterou deklarovala užší ekonomickou a politickou spolupráci (Businessinfo 2014). Australská vláda usiluje rovněž o zintenzivnění spolupráce se zeměmi Tichomoří, aby posílila stabilitu, demokracii a prosperitu regionu. Austrálie úzce spolupracuje se Spojenými státy v oblasti bezpečnosti, protože Spojené státy garantují stabilitu v Asijsko-pacifické oblasti, což je výhodné pro Austrálii, která může využít stability v regionu k obchodním a investičním příležitostem. Uzavírá obchodní smlouvy se státy, jejichž ekonomika stojí na liberálně-demokratických prvcích. Tím Austrálie podporuje šíření liberálních hodnot v Asijsko-pacifické oblasti. Pro menší státy je výhodné liberalizovat své ekonomiky a získat důležitého obchodního partnera v podobě Austrálie. Prosazování spolupráce mezi státy a šíření liberálně demokratických a politických hodnot a norem patří k jedněm ze zdrojů soft power, kterou střední mocnosti často zařazují k nástrojům prosazení zájmů v zahraniční politice.

Třetím základním cílem australské zahraniční politiky je již zmiňované prosazování liberálně demokratických norem, o které Austrálie usiluje prostřednictvím aktivit v OSN. Země patří k jedněm z nejstarších demokracií na světě, proto ani ekonomické zájmy nezastíní prosazování liberálních hodnot. Čína patří k významným obchodním partnerům Austrálie, ale i tak Austrálie

vyjadřuje často veřejně nesouhlas s potlačováním lidských a politických práv v Číně i přes hrozbu omezení ekonomické spolupráce (O'Neil 2014).

Od 70. let je australská zahraniční politika založená na principech regionalismu a multilateralismu. Znamená to komunikaci a spolupráci v rámci Asijsko-pacifického regionu pro zajištění bezpečnostních zájmů, poskytování zahraniční pomoci zemím v regionu zasaženým přírodními katastrofami. Rozšiřují se trhy prostřednictvím dohod o zónách volného obchodu. Austrálie aktivně podporuje dodržování a šíření konvence o zákazu povrchových dolů. K udržení stability v regionu vysílá spolu s Novým Zélandem regionální asistenční mise, například na Šalamounovy ostrovy, či po pozorovatelské mise jako v případě nepokojů v Bougainville. Regionální asistenční mise na Šalamounových ostrovech vznikla na požádání oficiální reprezentace státu. Obdobně i Tonga požádala australskou a novozélandskou vládu o poskytnutí vojenských jednotek po vypuknutí nepokojů v zemi. Austrálie dále dlouhodobě spolupracuje s OSN na peacekeepingových operacích v Africe, v jižní a východní Asii, v jihozápadním Tichomoří a na Blízkém východě. V rámci OSN se připojuje k dohodám o odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení. Zapojuje se do boje s terorismem a pašováním drog (Gibbs Social-Education Victoria 2009).

4. Zdroje australské soft power

Podle Nye patří mezi základní zdroje soft power státu kultura, politické hodnoty a zahraniční politika (Nye 2004: 9). Při určování toho, jestli stát zanechává prostřednictvím svých kroků pozitivní obraz, se zkoumá nejen kultura a diplomacie, ale bere se v potaz činnost státu i v dalších oblastech jako technologie, věda, vzdělávání, rozvojová pomoc a obchod (Reilly 2013). Časopis *Monocle* zveřejňuje od roku 2010 žebříček třiceti nejvlivnějších zemí světa a Austrálie se každoročně řadí do první desítky. Pozice státu se hodnotí podle vlády, diplomatických kroků, umělecké tvorby, úrovně vzdělání, počtu kulturních programů. Mezi další faktory poukazující na využití soft power patří počet olympijských medailí, architektura a obchodní značky (How To Attract Publics & Influence States 2012).

Austrálie zaujímá místo v první desítce zejména kvůli kultuře a vzdělávání. V rámci kultury se zkoumá turismus, počet čtenářů a diváků státních médií, počet zahraničních zpravodajů, vlivnost hlavního jazyka a sportovní úspěchy na olympiádách. U vzdělávání se zkoumá existence think tanků, kvalita univerzit a počet zahraničních studentů. Při hodnocení diplomacie se zkoumá rozvojová pomoc, proces získání víz a například počet kulturních misí. Kapitola se dělí na tři podkapitoly, které se postupně věnují kultuře, vědě a rozvojové pomoci jakožto významným zdrojům australské soft power.

4.1. Kultura a vzdělávání jako zdroj soft power

Kulturní diplomacie je soubor kroků uplatňujících a založených na výměně myšlenek, hodnot, tradic za účelem posílení vztahů, zlepšení sociokulturní spolupráce a prosazení národních zájmů. Tvoří součást veřejné diplomacie a zdroj soft power a využívá ji jak veřejný, tak soukromý sektor a občanská společnost (Institute for Cultural Diplomacy). Jejím cílem je ovlivnit zahraniční publikum a použít ten dlouhodobě budovaný vliv k získání podpory pro politiky státu. Při správném použití může kulturní diplomacie pomoci ovlivnit ideologii jednotlivců, komunit a států. Svým významem nestojí za

politickou a ekonomickou diplomacií. Naopak je důležitou součástí. Hlavní principy, které tvoří kulturní diplomacii a mají přispět k budování míru, je spravedlnost, rovnost, nezávislost, stabilita, ochrana lidských práv, globální mezikulturní dialog, uznání a respektování kulturní rozmanitosti. Prvotní fází kulturní diplomacie je i pouhá kulturní výměna v oblasti umění, sportu, literatury, hudby, vědy, obchodu a hospodářství (Institute for Cultural Diplomacy).

Kultura se rozděluje na vyšší jako literatura, umění a vzdělávání cílicí na vybranou skupinu obyvatel a na populární kulturu, která usiluje o upoutání pozornosti širokých mas. Patří k důležitým zdrojům soft power, ale efektivita využití se vždy odvíjí od dané situace. Napomáhá reprezentovat danou zemi na mezinárodním poli, ale ne vždy se jeví jako řešení všech problémů daných odlišnostmi národů. Kultura je schopná přitáhnout druhé v situaci, kdy je ve druhé zemi podobná. Dnes v době informačních technologií význam soft power narůstá. Atraktivnějšími se zdají být státy s více komunikačními kanály, které skrze kulturu a přístupy mají blíže k převládajícím celosvětovým hodnotám (Nye 2004: 14). Jak už bylo zmíněno v teoretické části, hlavním omezením efektivitu kultury jako zdroje soft power je nejistota, nakolik druhé země přejímají hodnoty prezentované prostřednictvím kultury (Hall 2010: 200).

4.1.1. Australian International Cultural Council

Kultura spadá v případě Austrálie mezi vládní zdroje soft power. Jedním z hlavních cílů ministerstva zahraničí a obchodu (DFAT) je realizace programů kulturní a veřejné diplomacie jménem celé vlády. Jedno z oddělení se nazývá "*Images of Australia*". Bylo založeno v roce 1999 a je zodpovědné za řízení aktivit veřejné diplomacie. Zaměřuje se na programy směřované na zámoří, nicméně se zaměřuje také na veřejnou podporu kontroly obchodu a zbraní, boj proti terorismu, životní prostředí a lidská práva a to jak v domácí politice, tak v zahraničí. DFAT pracuje s dalšími federálními, státními a místními vládními

agenturami stejně jako s nevládními organizacemi na podporování veřejné diplomacie.

Svou činností je významný úřad s názvem *Australian International Cultural Council* (dále jen AICC). Sdružuje úředníky z DFAT, Australian Council of the Arts (ACA), ministerstva komunikace, informačních technologií a umění²⁰, Australské filmové komise²¹ a Úřadu pro turismus²² (Chitty 2009: 317). Na rozdíl od Velké Británie, Německa, Francie či Španělska není v případě Austrálie tato instituce po světě tolik známá. Většina si nepřihlíží k Austrálii právě tento úřad, i když má za úkol šířit povědomí o kultuře a možnostech studia. Cílem úřadu je prezentovat Austrálii v zahraničí jako stabilní, sofistikovaný, multikulturní a kreativní stát, který klade důraz na zvýšení povědomí bohatosti a rozmanitosti své kultury a který usiluje o zachování umění a tradic domorodého obyvatelstva (AFG Venture Group). DFAT sleduje vliv veřejné diplomacie skrze zprávy o ministerských programech, výstupní rozhovory s účastníky programu, sledování tisku, každoroční hodnocení programů směřovaných do zámoří a výzkumy veřejného mínění (Chitty 2009: 317).

AICC intenzivně spolupracuje s úřadem *Australia Council of the Arts* (ACA). Hlavními záměry obou úřadů je vytvořit pozitivní obraz Austrálie, získat nová odbytíště pro šíření kultury (například uzavírání smluv o výstavách) a skrze kulturu zároveň posílit i obchodní vazby mezi státy. Cílovými regiony se jeví Asie, jižní Pacifik, Blízký východ, Severní a Jižní Amerika a západní Evropa. V rámci regionů existují různé projekty posilující vzájemné porozumění mezi mnohdy různými společnostmi a dále vytvářejí pozitivní obraz o zúčastněných státech. Státy spolupracují v oblastech společného zájmu, kdy se většinou jedná o vědu, technologie, životní prostředí, zdraví a sport. AICC spolupracuje s Ministerstvem zahraničních věcí a obchodu (*Department of Foreign Affairs and*

---

²⁰ Department of Communications, Information Technology and Arts

²¹ Australia Film Commission

²² Tourism Australia

Trade) na projektech upevňujících bilaterální vztahy mezi státy (*Focus Country Programs*), poskytují dotace na konkrétní kulturní projekty v regionech (*AICC Grants Program*) a vedou program zaměřený na Aborigince a ostrovany z Torresovy úžiny, etnické Melanézany (DFATc).

Úřad AICC každoročně pořádá v rámci programu *Focus Country Programs* projekt zaměřený na vybranou zemi za účelem posílit a prohloubit vazby prostřednictvím společných uměleckých a kulturních akcí. Koordinátoři projektu představují australskou hudbu, tanec, sport, vzdělání a kuchyň divákům druhé zúčastněné země. Program běží od roku 2001 a zatím se cílovými zeměmi staly USA, Německo, Čína, Japonsko, VB, Singapur, Čína, Malajsie, Indie, Korejská republika, Indonésie a Vietnam. V následujících letech bude projekt probíhat v Turecku a Brazílii.

V rámci úřadu AICC nadace a rady, které mají za úkol provádět bilaterální spolupráci Austrálie s vybraným státem. Tímto způsobem spolupracuje Austrálie s Ligou arabských států, Latinskou Amerikou, Čínou, Indonésií, Japonskem, Korejskou republikou, Indií, Malajsií a Thajskem. Rovněž společnost *Screen Australia* přispívá k budování cílů kulturní diplomacie pomocí obdobné každoroční akce²³ zaměřené na spolupráci australských filmových společností s asijskými (DFATc).

Austrálie se připojila k řadě mezinárodních dohod týkajících se ochrany kulturního dědictví²⁴. Vláda rovněž dbá na zachování kulturního dědictví a od

---

²³ Australia International Cultural Council's Film Focus program

²⁴ Roku 1970 ratifikovala Mezinárodní úmluvu o prostředcích zákazu a předcházení nezákonnému dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků. Dále se připojila k Úmluvě UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů a v rámci OSN k Deklaraci práv domorodého obyvatelstva v roce 2009. Dva roky po hlasování o přijetí Deklarace ve Valném shromáždění. Kromě Austrálie byly proti USA, Kanada a Nový Zéland. Důvodem pro odmítnutí byla obava z autonomie udělené domorodcům, která by mohla vést ke sporům o vlastnictví půdy a o těžbu nerostných surovin. Deklarace

roku 2010 také na politické zastoupení domorodého obyvatelstva. Vznikl Národní kongres původních obyvatel Austrálie, který umožňuje Aborigincům a ostrovanům z Torresovy úžiny vyjádřit se ke klíčovým otázkám týkajících se státu.

Šíření povědomí o kultuře a hodnotách Austrálie neprobíhá pouze klasickým způsobem prostřednictvím vytváření různých projektů, pořádání výstav a připojování k mezinárodním dohodám, ale existují i specifické způsoby jako například koaly jako nástroj diplomacie během setkání členů G20 v Brisbane na podzim 2014. Státníci se nechali na konci setkání vyfotografovat s koalami, které mají symbolizovat otevřenost, svobodu a toleranci, tedy hodnoty, jež Austrálie prosazuje na mezinárodním poli. Austrálie plánuje věnovat tato zvířata do zoo partnerských zemí v Asii, aby ukázala, že státy nebere pouze jako obchodní partnery, a vyjádřila jim úctu. Nápad převzala od Číny, která v 50. letech darovala pandy jako projev dobré vůle (Arup 2014).

4.1.2. Australian Broadcasting Corporation

Důležitou součástí kulturní diplomacie a nástroj k šíření soft power se jeví televizní vysílání. V případě Austrálie zajišťuje vysílání státní veřejná televizní stanice *Australian Broadcasting Corporation* (ABC). ABC zahájila svou činnost již v roce 1929 nejprve jako společnost (company) a roku 1983 jako korporace (corporation). Poskytuje televizní a radiové vysílání a online stránky jak v australských metropolích a vzdálenějších regionech země, tak do zámoří.

Do zámořských oblastí vysílá od roku 2001 mezinárodní satelitní televize *Australia Plus*²⁵ provozovaná společností ABC a australskou vládou. Stanice není

---

má pomoci překonat diskriminaci domorodců, ale neznamená udělení zvláštních výsad (Creative Australia).

²⁵ Původně se satelitní televize nazývala *Australia Television International*. Poté byl v roce 2001 se název opět změnil tentokrát na *ABC Asia Pacific*. Od roku 2006 a do srpna 2014 byla televize známá jako *Australia Network* a do vysílání zahrnula kromě sportovních přenosů a dětských kanálů i programy

dostupná v Austrálii či na Novém Zélandě, ale vysílá události z těchto států. Cílovou oblastí je Asijsko-pacifický region. Z asijských zemí si mohou naladit každodenní celodenní vysílání obyvatelé Bangladéše, Indie, Macao, Japonska, Koreje, Hongkongu, Filipín, Srí Lanky, Indonésie, Malajsie, Singapuru a Thajska. Vysílání zaměřuje také na území v Pacifiku jako Cookovy ostrovy, Guam, Mikronésie, Nová Kaledonie, Severní Mariány, Papua Nová Guinea, Šalamounovy ostrovy, Vanuatu, Fidži, Marshallovy ostrovy, Nauru, Niue, Palau, Samoa, Tonga (TV Australia Plus_b).

Vysílání probíhá výhradně v angličtině a součástí vysílání jsou i přípravné lekce na složení mezinárodní jazykové zkoušky IELTS. Australia Plus zaměřuje své vysílání nejen na obyvatele asijsko-pacifického regionu, které skrze pořady seznamuje s jazykem, politickými a kulturními hodnotami Austrálie, tak zároveň informuje Australany žijící mimo zemi o zprávách z domova. Jedním z vysílaných pořadů je *My Australia*. Podstatou pořadu je ukázat, jak na Austrálii nahlíží cizinci, kteří tam pobývají. Jedná se převážně o studenty z Indie a Asijsko-pacifického regionu. Hosté pocházejí nejčastěji z Číny, Indie, Bangladéše, Malajsie, Singapuru a Vietnamu. V rámci pořadu navštěvují zajímavá místa v Austrálii. Účastníci mají společné to, že přijeli do Austrálie za vzděláním a v zemi se plánují usadit (Australia Network).

Radio Australia patří k dalším prostředkům, prostřednictvím kterých sdílí Australané informace, nápady a hodnoty s národy a kulturami Asijsko-pacifického regionu. Rádio začalo vysílat v Sydney roku 1939 za vlády premiéra Menziese a poté se přesunulo do Melbourne. Od 70. let vysílá i do zemí Asijsko-pacifického regionu. Hlavním úkolem je informovat, vzdělávat a bavit, a tím rozšiřovat obzory a formovat názory na dění v regionu. Programy svým obsahem přibližují australskou kulturu a společnost a dále zahrnují zprávy a analýzy

---

zaměřené na výuku angličtiny. V srpnu 2014 byla stanice zrušená kvůli omezení financování australskou vládou. Nahradila ji televizní stanice *Australia Plus* (TV Australia Plus_a).

současného dění. Vytváření zpráv zajišťuje 24 hodin denně Asijsko-pacifické zpravodajské centrum ABC (*ABC's Asia-Pacific News Centre*), které dostává informace od řady zpravodajů ABC po světě. Kromě informační funkce se rádio zaměřuje na výuku angličtiny a podávání informací o životě v Austrálii. Jelikož se vysílání zaměřuje na Asijsko-pacifický region, probíhá vysílání v řadě jazyků, kupříkladu v mandarínské čínštině, vietnamštině, indonézštině, kmérštině, francouzštině, barmštině a v jazyce tok pisin (kreolský jazyk používaný na Papui-Nové Guineji). Vysílání necílí na oblast Evropy a Severní Ameriky, byť je možné v těchto místech chytit signál (Radio Australia). Obyvatelé Asijsko-pacifického regionu považují australské informační kanály za důvěryhodné zdroje podávající informace z australské perspektivy. Radio Australia šíří signál do zemí, kde vláda neumožňuje konkurenci v oblasti médií, takže je místní zpravodajství podrobena cenzuře. Děje se tak například na Fidži.

Televizní a rádiové vysílání je jedním ze způsobů seznamování s kulturou určité země. Řada témat, kterým se pořady věnují, upoutá různé cílové skupiny. Diváci se zlepšují v angličtině a díky některým specializovaným pořadům se mohou připravit na jazykovou zkoušku IELTS, která jim usnadní případné studium či práci v Austrálii. Zábavné pořady představují divákům život v Austrálii. Prostřednictvím zpravodajství a analýz podávají australští zpravodajové informace o aktuálním dění v regionu i po světě. Zpravodajství je nástroj projekce národních zájmů do Asijsko-pacifického regionu z toho důvodu, že do zpráv mohou Australané promítnout svůj názor na situaci, a tím nepřímo ovlivňovat postoje dalších národů. Televizní a rádiové vysílání spadá mezi významné zdroje zvyšování australské soft power. V případě kultury můžeme říct, že mezi cílové oblasti patří primárně země Asijsko-pacifického regionu. Nesmíme však opomenout bilaterální spolupráci australských a asijských filmových studií a podílení se na kulturních projektech mezi Austrálií a Blízkým východem, západní Evropou, Severní a Jižní Amerikou. Projekty představují australskou kulturu a rovněž se zaměřují na prohloubení spolupráce v dalších

oblastech jako věda, technika, životní prostředí, zdraví a sport. Programy napomáhají vytvářet pozitivní obraz všech zúčastněných zemí.

Hlavní kritika australské veřejné diplomacie spočívá v nedostatku zájmu akademiků o veřejnou diplomacii v porovnání s Kanadou, Velkou Británií a Spojenými státy. Podle kritiků nevěnují australští akademii dostatečný zájem o publikování více textů zabývajících se právě veřejnou diplomacií. Mělo by vzniknout více výzkumů na téma vnímání Austrálie a postoj k různým otázkám určených médiím a různým věkovým skupinami jak v Austrálii, tak v zemích v regionu. Pověření odborníci mohou sice vytvářet pozitivní obraz o zemi a prezentovat jej prostřednictvím médií, ale výsledný obraz si mohou uživatelé médií přetvořit podle svého, proto je potřeba více dbát na provádění výzkumů veřejného mínění. Další doporučení je provádět výzkum veřejného mínění u studentů přijíždějících na výměnný studijní pobyt do Austrálie na začátku a na konci pobytu. Australští studenti by měli být více motivováni poznávat asijskou kulturu a učit se asijské jazyky. Šíření kulturních hodnot by tedy nemělo probíhat jen zejména směrem k Asijsko-pacifickému regionu, ale i Australané by měli projevit větší zájem přijímat regionální kulturní vlivy. Je potřeba větší zapojení občanů a odborníků do veřejné diplomacie (Chitty 2009: 319-320).

DFAT zajišťuje většinu diplomatických aktivit a buduje pozitivní obraz země. Ministerstvo ovšem nemá dostatek finančních zdrojů a kapacit k rozšíření projektů, které by měly za úkol zajistit stabilitu zejména v Asijsko-pacifickém regionu prostřednictvím šíření liberálních, demokratických a kulturních hodnot. Zajištění stabilního prostředí, ve kterém státy popřípadě ostrovy přijmou liberálně demokratické hodnoty, povede ke zvýšení investic a obchodu v oblasti, z čehož může Austrálie těžit. Ekonomika může také spadat mezi zdroje soft power. Prosperující stát s ekonomikou založenou na principu volného trhu může jít ostatním zemím příkladem a ty se mohou inspirovat a také přijmout tento model (Gomichon 2013).

Jak bylo řečeno na začátku kapitoly, v Austrálii nenalezneme jednotný úřad, který by se staral o zvyšování povědomí o zemi v zahraničí a nebyl pod přímou správou vlády. Objevují se myšlenky založit úřad Australia Council odděleného od DFAT po vzoru British Council, což by pomohlo navázat spolupráci s dalšími regiony a ne zejména s hlavními městy zemí Asijsko-pacifického regionu. Úřad by přispěl k prezentování Austrálie na mezinárodním poli a upevnil vazby mezi zeměmi v oblasti kultury, vzdělávání a obchodu. Dále by posloužil jako informační centrum pro cizince, kteří se chtějí seznámit s australskou kulturou a hodlají Austrálii navštívit, tím by ubyla práci přetíženým konzulátům a ambasádám. Úřad by se zaměřil hlavně na studenty, kteří hodlají cestovat či studovat v zahraničí. Jednalo by se jak o australské, tak o cizí studenty. Jednalo by se o jednoduchý způsob prezentování Austrálie a zároveň zvyšování soft power. Úřad by mohl fungovat na základě financování vládou a obchodní aktivity a sponzoři by pokryli zbytek nákladů (Moles 2013).

Australská soft power je mimo šíření povědomí o kultuře a politických hodnotách založená i na poskytování možností studovat a pracovat v Austrálii. Na začátku této kapitoly se autorka zmiňuje o vysílání pořadů, ve kterých zahraniční studenti pocházející zejména z Asijsko-pacifického regionu popisují život a studium v Austrálii. Ministerstvo DFAT spustilo různé programy zaměřené na nalákání mladých lidí z Asie i jižního Pacifiku studovat v Austrálii, zlepšit si angličtinu, získat vzdělání a pomocí i například vysílání jim ukázat, jaké možnosti se jim v budoucnosti naskytnou, pokud se rozhodnou v Austrálii zůstat. V rámci programu Colombo plan získávají vysokoškolští studenti z Asijsko-pacifického regionu příspěvek na studium v Austrálii (Chiefscientist 2012).

Některé instituce nahlíží na situaci i z druhé stránky. Sice to vypadá, že australská vláda získává prostřednictvím stipendií a programů mladé lidi a nabízí práci odborníkům ze zahraničí, ale kupříkladu pracovní agentura Indeed pracuje s údaji o počtu lidí odcházejících za prací naopak z Austrálie. Podle výzkumu

agentury do Austrálie nejen přichází studenti ze zahraničí, ale rovněž řada absolventů odchází za prací do zahraničí. Pracovní agentura Indeed uveřejnila výzkum ukazující, kolik lidí hledá práci v zahraničí. Okolo 25% Australanů shání práci v zahraničí. Z toho 41% lidí, kteří se rozhodnout pracovat v zahraničí, odchází za prací do USA, 23% do Indie, 16% do Japonska, 9% do Velké Británie a zbytek připadá na Kanadu, Nový Zéland, Malajsii, Singapur, Irsko a Jihoafrickou republiku²⁶. Nejvyšší procentuální údaje se rovnají zhruba milionu lidí. Práci v zahraničí hledají vysokoškolsky vzdělaní mladí lidé zejména z oblasti vědy. Důvodem je snížení vládních dotací na výzkum (Clancy 2015).

Vzdělávání nepochybně patří mezi významné zdroje australské soft power, kdy zejména DFAT buduje pozitivní obraz Austrálie na mezinárodním poli a pořádá řadu programů k zvýšení povědomí o možnostech studia v Austrálii. Programy se zaměřují jak na mladé lidi z Asijsko-pacifického regionu, tak i na studenty z Latinské Ameriky, především z Brazílie, Chile, Kolumbie a Mexika. Výhodou těchto programů je možnost studovat a zároveň pracovat, čímž se Austrálie může v tomto ohledu jevit jako lákavější země pro studium oproti USA. Mladí lidé jakožto cílová skupina těchto programů pak mohou sdílet své zkušenosti se zahraničním studijním pobytem, k čemuž jim v dnešní době slouží zejména sociální média. Investice do studijních programů určených zahraničním studentům se australské vládě vrací v podobě zvýšení pozitivního vnímání země. S kritikou, že Austrálie tímto způsobem získává odborné pracovníky, kteří pak odchází ve státech, odkud přichází, se můžeme setkat i u řady dalších zemí. Austrálie pouze buduje obraz země, ve které je dobré studovat. Možnosti takto zvýšit povědomí o svém státu by využila jakákoli vláda země, která by na to měla kapacitu.

---

²⁶ <http://www.businessspectator.com.au/article/2014/7/25/technology/three-graphs-map-australias-brain-drain>

4.2. Vědecká spolupráce

Dnešní otázky jako ochrana životního prostředí, klimatické změny, potravinová a energetická bezpečnost či přelidnění nemůžou být zodpovědností pouze diplomatů. Věda a diplomacie by měly spolupracovat a vzájemně se doplňovat, protože společně tvoří nástroje pro dialog a změnu. V zahraniční politice mohou vědecké poznatky a výsledky probíhajících výzkumů přispět k porozumění a řešení současných globálních problémů. Případné řešení musí být v souladu se současnými dostupnými možnostmi vědy i politickou situací. Je tedy potřeba brát v potaz technické možnosti států a zároveň globální nerovnosti mezi zeměmi, proto se rozvíjí obor vědecké diplomacie. Vědecké výsledky odráží soft power daného státu. Konkrétně australští vědci zlepšují reputaci a vliv Austrálie ve světě díky výzkumům v oblasti medicíny a astronomie. Prostřednictvím mezinárodní spolupráce zůstává stát konkurenceschopný v oblasti vědy, výzkumů a inovací (Moze 2014).

Mezinárodní vědecká spolupráce pomáhá navazovat spolupráci mezi státy, jež se zachová i přes případné změny v politice. Austrálie má díky geografické izolaci výhodu, že se musela stát v některých oblastech soběstačnou a rozvíjet své kapacity. Na druhou stranu izolace donutila vědce spolupracovat v oblastech, ve kterých chyběly zdroje či kapacity. Australští vědci tradičně spolupracovali s vědeckými centry v Severní Americe a Evropě, nicméně v posledních letech narůstá spolupráce s Asií. V matematice, inženýrství a chemii je největším partnerem Austrálie právě Čína. Austrálie disponuje mezinárodní vzdělávací sítí referentů, kteří zajišťuje hlavně v Asii zapojení australských vědců do bilaterálních a multilaterálních vzdělávacích a tréninkových programů. DFAT se soustřeďuje zejména na malé projekty jako například poskytování příležitostí významným australským vědcům přednášet v Asii (Chiefscientist 2012).

Austrálie zvyšuje svou soft power prostřednictvím aktivit na Antarktidě a v Jižním oceánu. Spolupracuje s Novým Zélandem, Jižní Amerikou a Jižní Afrikou na vědeckých výzkumech a ochraně živočišných druhů v této oblasti. Za pokus

institucionalizovat společný zájem států majících přístup k Antarktidě a Jižnímu oceánu v podobě ochrany této oblasti můžeme považovat vznik uskupení Valdivia Group v roce 1995. V rámci uskupení navázaly hlubší spolupráci mezi sebou i v dalších otázkách jako ochrana ozónové vrstvy země jako Austrálie, Nový Zéland, Brazílie, Chile, Argentina, Uruguay a Jihoafrická republika (Reilly 2013: 9).

Dalším významným oborem ve vědecké spolupráci Austrálie je astronomie. V této souvislosti nelze opomenout teleskop Skymapper, jenž se nachází v Novém Jižním Walesu a má za úkol digitálně zmapovat celou jižní oblohu. Státy jižní hemisféry spolupracují na stavbě Obřího Magellanova dalekohledu (Giant Magellan Telescope) v chilské poušti Atakama, kde je čisté ovzduší pro pozorování. Austrálie a Jihoafrická republika oznámily spolupráci na výstavbě rádiového teleskopu Square Kilometre Array s tisíci anténami tvořícími radioteleskop o ploše zhruba jednoho kilometru čtverečního na území obou států (Reilly 2013: 8). Austrálie se podílí se Spojenými státy, Velkou Británií, Kanadou, Argentinou, Chile a Brazílií na programu Gemini, což umožňuje výzkumníkům z jednotlivých států přístup k optickým a infračerveným teleskopům v Chile a na Havaji, čímž státy ušetří náklady spojené s výstavbou a udržováním vlastního zařízení. Námořní výzkum je také jednou z oblastí, ve které se Austrálie přidala ke spolupráci s USA, Japonskem a Evropskou unií, a získala tak přístup k přístrojům sloužícím k vrtání mořského dna (Chiefscientist 2012).

V současné době se zapojení Austrálie do vědecké spolupráce jeví jako nedostatečné zejména kvůli omezení výdajů na vědu za vlády současné konzervativní koalice v čele s premiérem Abbotem. Vláda vydělila větší část rozpočtu úřadům zabývajícím se biomedicínským výzkumem, zejména pak léčbou civilizačních chorob jako cukrovka, kardiovaskulární onemocnění, rakovina a obezita. Zároveň však došlo ke snížení financování jiných vědeckých

odvětví. Příkladem je zrušení Agentury pro obnovitelnou energii²⁷ a propouštění v odvětvích, jako je radioastronomie, výzkum technologií zachycování uhlíku, výzkum geotermální energie a neurověda. Zvýší se sice dotace na výzkum v Antarktidě a výzkum tropických nemocí, i přesto mnoho organizací musí omezit projekty, jak uvádí úřad australský úřad pro vědu a výzkum CSIRO²⁸. Omezení se dotkne například výzkumu jaderné energie, mořské vědy a obrany (Cyranoski 2014).

Spolupráce v oblasti vědy umožňuje přístup k nákladným technologiím, urychluje dobu výzkumu a zároveň prohlubuje spolupráci mezi jednotlivými účastnickými zeměmi projektu, která se může rozšířit do dalších oblastí mimo vědu. Patří mezi způsoby, jak budovat pozitivní obraz země, proto je potřeba větší vládní podpora a více se zapojit do mezinárodní vědecké spolupráce. Bez koordinované státní podpory se nemůže Austrálie podílet na řadě výzkumů v zámoří, které by přispěly ke zvýšení reputace země na mezinárodním poli, a tím by se zvýšila soft power (Holmes 2012). V dlouhodobém měřítku je rozhodnutí vlády omezit výdaje prostřednictvím snížení dotací na vědecké a výzkumné účely škodlivé a může vést k neschopnosti země podílet se na inovacích a celkově držet krok s ostatními státy. Země usilující o zvýšení soft power v mezinárodním prostředí by neměla činit kroky, které mohou zhoršit její postavení a vnímání. Zejména střední mocnosti, které často prosazují své národní zájmy prostřednictvím soft power, vystupují jako aktivní aktéři mezinárodního společenství dbající na spolupráci. Tím zvyšují povědomí o sobě a pozitivní vnímání ve světě, proto by i Austrálie měla nadále podporovat a ne snižovat mezinárodní spolupráci i v oblasti vědy. Austrálie se sice podílí na vědeckých projektech se státy jižní polokoule, ovšem bylo by dobré tuto spolupráci institucionalizovat a založit organizaci, ve které by měla Austrálie vedoucí pozici. Výsledky činnosti konkrétní organizace bývají viditelnější na

---

²⁷ Australian Renewable Energy Agency (ArenA)

²⁸ Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation

mezinárodním poli, a Austrálie by tak zvýšila povědomí o vědecké spolupráci jako jednom z nástrojů své soft power.

4.3. Rozvojová pomoc

Jak bylo na začátku této kapitoly řečeno, časopis *Monocle* vydává žebříček zemí disponujících největší soft power. U zemí se posuzuje diplomacie, vláda, kultura, vzdělávání, obchod a inovace a subjektivní kategorie vybrané týmem odborníků. Rozvojovou pomoc zařazují do kategorie diplomacie a Austrálie se v této kategorii řadí do první desítky.²⁹ Nye zařazuje rozvojovou pomoc mezi zdroje ekonomické moci, jež není přímo nástroj soft power (Nye 2003: 31). Podle jiných autorů může být rozvojová pomoc vnímaná jako legitimní nástroj soft power, který slouží k zajištění stále více a trvale prosperujícího, mírového a liberálního světa. Takový cíl politiky státu je dobrý pro obchod, přispěje ke snížení výdajů na obranu a je dobrý i z morálního hlediska. Vyčleněním části rozpočtu na rozvojovou pomoc projeví vláda státu mezinárodní solidaritu, což povede ke zvýšení soft power země. Postupný posun k přijetí liberálně demokratických hodnot v zemi přijímající rozvojovou pomoc se nedá „koupit“, proto lze rozvojovou pomoc považovat za nástroj moci a vlivu a částečně spadá i mezi zdroje soft power. Je třeba se dívat na celkové zapojení donorské země do procesu budování prosperujícího a demokratického světa a ne pouze na výši finančního příspěvku. Celkovým zapojením se myslí spolupráce s vládami, firmami a občanskou společností přijímající země. Dále se tím míní dlouhodobé a nepřetržité přispívání ke zajištění stability v přijímajícím státě (Vernon 2013).

Poskytování rozvojové pomoci v případě Austrálie zajišťuje vládní úřad AusAID³⁰, který je od roku 2013 součástí DFAT. Cílem úřadu je pomáhat rozvojovým zemím snížit chudobu, zvýšit stabilitu a dosáhnout trvalého rozvoje.

---

²⁹http://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders%20III_0.pdf

³⁰ Australian Agency for International Development

Australská vláda si uvědomuje nutnost změn, aby pomoc směřovala k většímu zapojení soukromého sektoru, rozvoji domácích finančních zdrojů a rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů. Plánuje upravit rozdělení investic do jednotlivých sektorů tak, aby vyhovovaly potřebám přijímající země a australským národním zájmům (DFATd). Austrálie investuje do infrastruktury pro usnadnění obchodu a mezinárodní konkurenceschopnosti, dále investuje do zemědělství, rybníkářství a efektivnějšího vodohospodářství, zefektivnění vládních politik, institucí a funkční ekonomiky, vzdělávání a zdraví, humanitární pomoci, snížení rizika katastrof, sociální ochrany a zrovnoprávnění pohlaví. Pro období 2014/2015 je naplánováno přidělit 23% rozvojové pomoci do oblasti vzdělání, 18% na efektivní vládu, 16% na zdravotnictví, 14% na humanitární pomoc a snížení rizika katastrof, 13% na budování infrastruktury, trhu a posílení konkurenceschopnosti, 9% na všeobecnou podporu rozvoje a 7% případně na zemědělství a vodohospodářství (DFATd).

Země v Asijsko-pacifickém regionu patří mezi hlavní příjemce rozvojové pomoci, ale úřad AusAID plánuje zvýšit rozpočet pro pomoc směřující do jižní Asie, Afriky, Afghánistánu a Latinské Ameriky. AusAID najdeme v pěti státech subsaharské Afriky (Etiopie, Ghana, Keňa, Jihoafrická republika a Zimbabwe) a dalším 39 subsaharským státům poskytuje pomoc prostřednictvím afrických institucí, nevládních organizací a zapojení do globálních programů (OECD 2013: 42-43).

Podle australských úřadů je poskytování rozvojové pomoci záležitostí bezpečnosti a morálky. Zlepšuje bezpečnost v regionu tím, že pomáhá partnerským vládám zlepšit právo a pořádek, zotavit se z konfliktů a vypořádat se s řadou transnacionálních otázek. Existuje však obecná shoda, že samotná pomoc nestačí, protože se díky vylepšování technologií zvětšuje rozdíl mezi bohatšími a chudšími zeměmi, proto se musí věda a technologie stát součástí sociálních struktur a donorské země se mají zaměřit právě na budování technologických kapacit rozvojových zemí (Chiefscientist 2012). V posledních deseti letech

přislíbili někteří premiéři navýšit částku na rozvojovou pomoc, ovšem někdy slib neodpovídal praxi. Částka vydělená na rozvojovou pomoc se měla mezi rokem 2005 a 2010 zdvojnásobit a do konce roku 2015 se očekává naplánování dalšího zvýšení. Během své vlády premiér Rudd přislíbil navýšit příspěvek na zahraniční pomoc z 0,3 na 0,5% hrubého národního produktu do roku 2015. Místo slibovaného zvýšení poklesl příspěvek mírně pod hranici 0,3% už v roce 2009. Za vlády současného premiéra Abbotta se příspěvek ještě snížil.

V rámci změn se úřad AusAID zaměřuje na budování partnerské spolupráce se zeměmi přijímajícími pomoc, což dokazuje uzavření dohod, mezi něž patří například smlouva mezi Indonésií a Austrálií (Australia-Indonesia Partnership for Reconstruction and Development) či smlouva mezi Austrálií a většinou území v Pacifiku (Pacific Partnerships for Development). Probíhají jednání o uzavření dohody o užších ekonomických vazbách v rámci Pacifiku (PACER Plus). V Asijsko-Pacifickém regionu se setkáme s kritikou australské zahraniční pomoci, která podle premiérů Východního Timoru a Papuy Nové Guineje působí spíše jako ukázka nekoloniálního chování. Další kritika směřuje na PACER Plus, kdy by podle kritiků z dohody o snížení cel v rámci regionu profitovala více Austrálie než území v Pacifiku. V roce 2004 byl úřad AusAID kritizován za využívání dvakrát více technické podpory než jiné země OECD a dále za utrácení poloviny rozpočtu určenému na pomoc Papuy Nové Guineji za technické poradce a výcvik. Australští poradci byli následně umístěni ve vládách přijímajících zemí (Davis 2001: 400-401). Úřad AusAID byl kritizován obchodní radou Papuy Nové Guineje a Oxfam Community Aid Abroad za tzv. bumerangovou pomoc, kdy se peníze určené na rozvoj vracely zpět díky vysoce placeným australským konzultantům a firmám zaměřujícím se na poskytování technické podpory. Do roku 2010 došlo ke snížení poskytování technické podpory, která tvoří méně než 40% z celého rozpočtu na pomoc oproti původním 60%. I když technická podpora tvoří už menší část rozpočtu, skrze platy

poradcům bude nejspíš část peněz určených na rozvojovou pomoc směřovat zpět do Austrálie (Keane 2010).

Kritika spočívá v tom, že je technická pomoc nákladná a jsou pochyby o jejím přispívání k efektivnímu budování kapacit. V roce 2010 bylo v programu na poskytování pomoci přes 1200 poradců, z toho 838 na dobu delší než 6 měsíců a 366 na období kratší než půl roku. Průměrné náklady na jednoho dlouhodobého poradce činily 20 000 dolarů měsíčně a na krátkodobého poradce téměř 13 500 dolarů za měsíc (Senate Foreign Affairs, Defence and Trade Legislation Committee 2010: 99). Jejich platy dosahovaly výše, které by zaměstnanci zemí přijímajících pomoc pracující spolu se zahraničními poradci stěží získali. Platové nerovnosti mohou popudit místní zaměstnance a vést k pocitu, že jsou rady západních odborníků zvýhodňovány oproti místnímu vědění a zkušenostem (Aidwatch 2010).

Můžeme říci, že poskytování rozvojové pomoci zvyšuje pozitivní vnímání donorského státu na mezinárodním poli a tvoří jeden z nástrojů soft power. Poskytovaná pomoc se musí však udělovat podle plánu, který se ideálně přibližuje potřebám přijímající země. To znamená, že každá přijímající země vyžaduje trochu jiný podíl investic do jednotlivých sektorů, aby se skutečně zvýšila stabilita země. Poskytováním pomoci sledují donorské země své bezpečnostní a ekonomické zájmy, kdy chtějí zajistit stabilitu v regionu a případně získat přístup na nové trhy. Musí však postupovat opatrně, aby se nadměrně nevměšovaly do rozhodování v přijímající zemi a nebyly nařčeny z nekolonialismu. Poskytování pomoci může vést i ke zhoršenému obrazu donorské země, pokud pomoc nesměřuje primárně obyvatelům přijímající země jako v případě Austrálie poskytující technickou pomoc Papui Nové Guineji a Východnímu Timoru.

4.4. Cílové regiony směřování soft power Austrálie

Při projektování moci se Austrálie zaměřuje na globální úrovni na činnost v mezinárodních organizacích, mezi které patří OSN, Světová obchodní organizace, nové globální fórum G20 a Rada bezpečnosti, v rámci níž představuje Austrálie jednoho z nestálých členů v období 2013-2014. Dále se Austrálie jeví klíčovým aktérem v Asijsko-pacifickém regionu, což v posledních desetiletích potvrzuje získání členství v uskupeních jako APEC a ASEAN.

Svou ekonomickou a vojenskou sílu, jež tvoří základ hard power, směřuje na severní polokouli. V ekonomické oblasti většina hlavních dlouhodobých obchodních partnerů jako Čína, Japonsko, Korea, USA, VB, Singapur, Malajsie či Německo leží na severní polokouli. Pouze Nový Zéland je významný obchodní partner Austrálie na jižní polokouli. V oblasti bezpečnosti jsou nejvýznamnější vazby na Spojené státy a účast ve vojenských koalicích vedených Spojenými státy v Asii a na Blízkém východě. Kulturně má Austrálie blízko k severní polokouli, jelikož většina obyvatel pochází původně z Evropy. Svou soft power znatelnou zejména ve vědě, vzdělávání, kulturní výměně, rozvojové pomoci a sportu cílí však na jižní hemisféru.

Co se týče rozvojové pomoci, většina směřuje do Asijsko-pacifického regionu, zejména do Indonésie a Papuy Nové Guineje, a menší, přesto nezanedbatelná, část do Latinské Ameriky, Karibiku a Afriky. Obchodní aktivity a investice za účelem prohloubení ekonomických vazeb a rozvoje ekonomiky jsou zřejmé v oblasti Oceánie, jihovýchodní Asie, jižní Afriky a Latinské Ameriky. Významné jsou organizace jako Cairns Group, jejímž členem je Austrálie, a Transpacifické partnerství, ve kterém má Austrálie jen pozorovatelský status a jeho plnohodnotnými členy jsou Peru, Mexiko, Kolumbie a Chile. Dále je Austrálie součástí organizace APEC, jež sdružuje i latinskoamerické státy Chile, Peru a Mexiko. Austrálie se zapojuje do projektů spojených s těžbou a průzkumem ložisek nerostných surovin v Africe a Latinské Americe. Zapojení naplňuje ekonomické zájmy Austrálie, současně ale vyžaduje

větší diplomatické zastoupení v těchto oblastech (Reilley 2013: 6-7). Jak bylo řečeno v podkapitole o rozvojové pomoci, Austrálie také spolupracuje s nevládními organizacemi v subsaharské Africe.

Austrálie se přidala či vedla několik multilaterálně vedených intervencí za účelem vynucení míru ve svém bezprostředním okolí. Spadá tam regionální asistenční mise na Šalamounových ostrovech. S výjimkou peacekeepingové operace INTERFERET ve Východním Timoru neměly operace donucovací charakter. Sloužily k budování míru a využití soft power lze sledovat na příkladu rozvojové pomoci a navázání spolupráce s vládami a veřejným sektorem. Oproti aktivnímu zapojení do konfliktů v Asii a na Blízkém východě jako součást koalice států postrádají intervence na jižní hemisféře vojenský charakter. Pozorovatelské mise na Šalamounových ostrovech a na ostrově Bougainville se vyznačovaly tím, že nasazení pozorovatelé nebyli ozbrojeni a zaměřovali se na postkonfliktní rekonstrukci, což vnímala pozitivně většina států v Pacifiku (Reilley 2013: 8-9).

Dále zaměřuje Austrálie soft power na Latinskou Ameriku, jižní Afriku a státy v Asijsko-pacifickém regionu prostřednictvím vědy a sportu. Vědecká spolupráce ve výzkumech na Antarktidě a v astronomii pomáhá budovat důvěru mezi státy a potvrzovat spoluúčast v dalších projektech. Profesionální sport se opozažuje na nejvíce symbolickou ukázkou propojení Australanů s dalšími státy na jižní polokouli. Od roku 2012 se pořádá mezinárodní šampionát v rugby, jehož konání bylo možné díky zvyšujícímu se telekomunikačnímu a dopravnímu propojení států jižní polokoule. Turnaj sdružuje hráče Austrálie, Nového Zélandu, Jihoafrické republiky a Argentiny (zkratka SANZAR). Druhý příklad sportovního klání je Super 15, v rámci kterého se utkávají jen týmy z Austrálie, Nového Zélandu a Jihoafrické republiky (Reilley 2013: 10).

Spolupráce Austrálie, Jihoafrické republiky a Argentiny je patrná i na ekonomické úrovni, protože zmíněné státy jsou členy skupiny největších ekonomik světa G20. Prostřednictvím sportovních utkání a spoluúčasti na vědeckých projektech se prohlubuje spolupráce mezi těmito zeměmi, které mohou jít v tomto ohledu příkladem dalším státům.

5. Závěr

Austrálie patří do dvacítky největších ekonomik světa a působení na mezinárodním poli jí vyneslo status střední mocnosti. Na mezinárodní úrovni prosazuje své zájmy prostřednictvím multilateralismu, což se projevuje spoluprací s dalšími státy a mezinárodními organizacemi. Označení Austrálie jako střední mocnost nejlépe vystihuje její působení v zahraniční politice od konce druhé světové války. Australští politici dbají na prosazování mezinárodních norem a kooperaci s dalšími státy při řešení globálních témat jako nešíření jaderných zbraní, kontrola zbrojení, klimatické změny či lidská práva. Podle Nye se dá získat vliv a dosáhnout kýžených výsledků v zahraniční politice za použití moci, kterou dále rozděluje na hard, soft a smart power.

V australské zahraniční politice najdeme tři základní pilíře. Zaprvé se jedná o tradiční spolupráci s Velkou Británií a zejména v oblasti bezpečnosti se Spojenými státy, které jsou garantem bezpečnosti v Asijsko-pacifickém regionu. Další zásadou v zahraniční politice je podpora liberalizace obchodu a přijetí liberálně demokratických norem, což se uskutečňuje díky spolupráci s mezinárodními organizacemi jako OSN a Evropská unie. Třetím pilířem se jeví prosazování demokratických hodnot.

Kroky v zahraniční politice přirozeně odpovídají národním zájmům, které v případě Austrálie znamenají zachování přímé bezpečnosti, regionální stabilitu, přispívání k zajištění globální bezpečnosti prostřednictvím podpory vojenských akcí Spojených států za účelem nastolení míru a připojení se k různým mezinárodním dohodám jako například úmluva o zastavení šíření zbraní hromadného ničení. Dalším aspektem národního zájmu je ekonomický rozvoj v podobě podpory volného mezinárodního obchodu, který umožní snazší prodej australského zboží a pomůže navázat vztahy mezi státy, které pak mohou přispět k zamezení vzniku konfliktu.

Austrálie prosazuje své národní zájmy prostřednictvím hard i soft power. Země disponuje nezanedbatelnou hard power, jejíž součástí je ekonomický a vojenský vliv. Hard power směřuje na severní polokouli a důkazem je fakt, že většina hlavních obchodních partnerů Austrálie leží na severní polokouli. Austrálie má rovněž k dispozici značné vojenské kapacity, které ovšem využívá zejména k podílení se na koaličních misích vedených USA na Blízkém východě a dříve i v Asii. Australští politici se snaží vyvážit hard power projektovanou během zásahů hlavně po boku USA podílením se na postkonfliktní rekonstrukci v oblastech zásahů a pomocí soft power směřované na Asijsko-pacifický region.

Austrálie zaujímá pozici střední mocnosti, která se v jejím případě pojí jak se šířením liberálně demokratických hodnot a podporou multilateralismu, tak s postavením v oblasti obrany a ekonomiky. Australští politici mají vizi Austrálie jako střední mocnosti, ovšem země nedisponuje dostatečně velkou hard power, proto se politici vydali cestou budování soft power. Austrálie vytváří svůj pozitivní obraz skrze spolupráci a prosazování všeobecně uznávaných demokratických hodnot, dosahuje cílů nepřímým působením za využití soft power, ale stále buduje armádu. Nebrání se použití vojenské síly, pokud je to nezbytné jako v případě peacekeepingových operací, ale zároveň posiluje svou soft power zejména skrze postkonfliktní rekonstrukci, kdy pomáhá obnovit instituce v zemi založené na liberálně demokratických hodnotách. Použití vojenské síly patří ke zdrojům hard power. Intervence mohou být příkladem hard power či smart power, kdy záleží, jak zásah vnímají obyvatelé intervenující země i mezinárodní společenství. I přes použití vojenské síly může intervenující stát dosáhnout pozitivního obrazu na mezinárodním poli a jít dalším státům příkladem, pokud bude jednat v rámci koalice a přispěje k postkonfliktní rekonstrukci. Pokud veřejnost země vyjádří souhlas s intervencí a ostatní státy vnímají tento krok jako legitimní nástroj k prosazení demokratických hodnot a dosažení míru ve druhé zemi, tak se soft power intervenujícího státu nesníží. I přesto by měly státy používat vojenskou sílu opatrně. Neaplikuje-li se výhradně

za účelem pomoci druhým zemím, tak akce rychle ztrácí na legitimitě. Regionální asistenční mise v Asijsko-pacifickém regionu měly nenásilný charakter a přispívaly k obnovení infrastruktury. V bezpečnostní oblasti nevydává Austrálie už tolik na budování armády v porovnání s dalšími středními mocnostmi, což je patrné zejména v posledních letech, kdy došlo k omezení vládních výdajů na vojenské účely. V ekonomické oblasti mohou ohrozit její postavení jako střední mocnost rostoucí asijské ekonomiky.

K upevnění statusu Austrálie jako střední mocnosti nejvíce přispěl ministr zahraničí Evans na počátku 90. let, který přispěl k zapojení Austrálie do peacekeepingových operací v Asijsko-pacifickém regionu a dále k účasti při zakládání Asijsko-pacifického hospodářského společenství, Cairns Group a Australia Group. Evans nebyl ale první, kdo se pokoušel zviditelnit Austrálii na mezinárodním poli jako střední mocnost. Po druhé světové válce díky krokům ministra zahraničí Evatta se Austrálie přidala k zemím, které prosazovaly vyřešení témat jako dekolonizace a odzbrojování. Členství v regionálních i mezinárodních organizacích přispívá spolu s prosazováním dodržování demokratických norem a hodnot k budování pozitivního obrazu Austrálie.

Podle Josepha Nye, autora konceptu soft power, neslouží k vytváření dobrého povědomí o státu a dosažení cílů v zahraniční politice prostřednictvím provádění takzvané lákavé politiky pouze podpora institucí a všeobecně uznávaných hodnot v domácí i zahraniční politice, ale nesmíme opomenout kulturu a vědeckou spolupráci.

V případě Austrálie tvoří kultura jeden ze způsobů, kterými působí nejen na Asijsko-pacifický region. O spolupráci v oblasti kultury se stará Australská mezinárodní kulturní rada (AICC) a Australská rada pro umění (ACA). Hlavními záměry úřadů je prostřednictvím kultury posílit porozumění mezi mnohdy odlišnými společnostmi, vytvářet pozitivní obraz o zúčastněných státech a případně posílit i obchodní vazby. Úřady uzavírají zejména bilaterální smlouvy

o spolupráci na kulturních projektech. Cílovými regiony se jeví Asie, jižní Pacifik, Blízký východ, Severní a Jižní Amerika a západní Evropa. Austrálie se rovněž připojila k mezinárodním dohodám týkajícím se ochrany kulturního dědictví domorodých obyvatel, čímž jde příkladem dalším státům. Významnou součástí kulturní diplomacie a nástrojem k šíření hodnot se jeví vysílání mezinárodní satelitní televize Australia Plus a radiové vysílání stanice Radio Australia. Oba druhy vysílání směřují do Asijsko-pacifického regionu od 70. let 20. století a mají za úkol seznamovat s australskou kulturou a společností, podávat zprávy o současném dění v regionu i ve světě a soustřeďují se i na výuku angličtiny.

Austrálie se při šíření soft power zaměřuje hlavně na Asijsko-pacifický region z toho důvodu, že právě v okolních státech může maximalizovat svůj vliv a nejintenzivněji šířit liberálně demokratické a kulturní hodnoty. Použití vojenské síly k dosažení cílů bez důrazu na soft power by bylo v tomto regionu kontraproduktivní. Austrálie by si z pohledu zemí v Pacifiku upevnila roli regionálního hegemona, ale nemusela by dosáhnout přijetí šířených hodnot. Na druhou stranu by se střetla například s Indonésií, jejíž ekonomika a vojenské kapacity v posledních letech rostou, a v tom případě by Austrálie také nemusela naplnit kýžené cíle. Jít zemím příkladem se jeví jako nejvhodnější cesta k dosažení cílů. V tomto ohledu je důležité upevňovat dobré vztahy se Spojenými státy, které se jeví garantem bezpečnosti v Asijsko-pacifickém regionu. Stabilita v regionu je jedním z australských národních zájmů a pro šíření a přijímání hodnot je vhodné stabilní prostředí.

Seznamováním se životem v Austrálii prostřednictvím vysílání působí země na mladé lidi, kterým se snaží ukázat výhody studia v Austrálii. Do Austrálie přicházejí studovat nejen lidé z Asijsko-pacifického regionu, ale i z Latinské Ameriky. Vzdělání spadá mezi významné zdroje australské soft power, ale v současné době je třeba spojit snahy univerzit získat zahraniční studenty do nového uceleného programu. Austrálii chybí v oblasti vzdělání i kultury jednotný

úřad neřízený vládou, jako například British Council v případě Velké Británie, který by zemi prezentoval na mezinárodním poli, a tím pomáhal zvyšovat povědomí o možnostech cestování, studia a života v Austrálii a celkově přispíval k efektivnímu budování pozitivního obrazu země.

V neposlední řadě i vědecká spolupráce nepochybně napomáhá vytváření pozitivního povědomí o Austrálii ve světě. Austrálie se s Jižní a Severní Amerikou, Jihoafrickou republikou, západní Evropou a některými asijskými státy podílí na řadě projektů z oblasti astronomie, medicíny, průzkumů mořského dna a ochrany životního prostředí v Jižním oceánu a na Antarktidě. Vědecká spolupráce zvyšuje důvěru mezi státy a může přinést kooperaci i v dalších odvětvích. Pro zvýšení povědomí o vědecké spolupráci Austrálie by bylo dobré spolupráci institucionalizovat. Výsledky spolupodílení na projektech by byly znatelnější, pokud by je prezentovalo uskupení či mezinárodní organizace. Za současné konzervativní vlády Abbotta zaznamenáváme omezení mezinárodní vědecké spolupráce, což bylo zapříčiněno snížením vládních dotací.

Vládní škrty se dotkly také poskytování rozvojové pomoci, která obecně přispívá ke zvýšení stability v cílových regionech. Donorské země včetně Austrálie musí postupovat opatrně, aby nebyly nařčeny z neokolonialismu a sledování primárně svých zájmů. Hlavními příjemci australské pomoci jsou země v Asijsko-pacifickém regionu, zejména Indonésie a Papua Nová Guinea, státy subsaharské Afriky, Afghánistán a některé země v Latinské Americe. Zhoršenou reputaci Austrálii přinesla i nadměrně nákladná technická pomoc ve Východním Timoru a na Papuy Nové Guiney.

V úvodu si autorka pokládá otázku, jaké jsou cílové země australské soft power. Po zkoumání došla k závěru, že se cílovými oblastmi jeví především Asijsko-pacifický region, dále Latinská Amerika a v menší míře subsaharská Afrika. Austrálie aplikuje soft power směrem k Asijsko-pacifickému regionu kvůli jeho geografické blízkosti. Podpora šíření politických a kulturních hodnot v

této oblasti pomůže k prohloubení vazeb v regionu a větší stabilitě. Směřování soft power směrem k Latinské Americe je výsledkem využití příležitosti získat nové studenty a odborníky a v oblasti vědy sledovat aktivity dalších států na jižní polokouli. Poskytování rozvojové pomoci africkým státům zlepšuje obraz Austrálie a umožňuje navázat vztahy s dalšími donory a investory. Dále si autorka stanovila za cíl zjistit, ve kterých sférách spatřujeme aplikaci konceptu soft power. V případě Austrálie se jedná především o oblast vzdělání, kultury, rozvojové pomoci, vědecké spolupráce a regionálních misí a v zahraniční politice kladou politici důraz na multilateralismus, zapojování do činnosti regionálních a mezinárodních organizací. Za symbolickou spoluprací s vybranými zeměmi jižní hemisféry můžeme považovat oblast profesionálního sportu, konkrétně rugby.

Činnost vlády a premiéra ovlivňuje prezentaci země ve světě. V případě Austrálie se voliči ve volbách nerozhodují primárně podle výsledků jednotlivých stran v zahraniční politice, ale činnost vlády a premiéra přispívá k formování způsobu, jakým ostatní země nahlíží na Austrálii. Dosavadní působení vlády premiéra Abbotta nepřispělo ke zvýšení australské soft power. Odmítavý přístup k požadavkům řešit klimatické změny a globální oteplování, nešetrný přístup k životnímu prostředí v podobě uvažování o povolení těžby v národních lesích, odmítání nutnosti snížit emise, zrušení úřadu informujícího veřejnost o klimatických změnách, snížení vládních dotací na vědecký výzkum a rozvojovou pomoc vyvolávají negativní ohlasy na mezinárodním poli. Vnímání Austrálie zhoršuje i odmítnutí přijímat uprchlíky ze Srí Lanky, což se dělo i za vlády dřívějšího premiéra Rudda. Na druhou stranu zaznamenáváme v nedávné době pokus vytvářet dobré povědomí o Austrálii prostřednictvím koala diplomacie viditelné na setkání uskupení G20. Koaly měly reprezentovat toleranci a otevřenost Austrálie vůči světu.

Teprve za několik let bude možné určit, nakolik změnily některé negativně vnímané kroky současné vlády celkový obraz Austrálie a zdali se podaří udržet místo v první desítce zemí disponujících největší soft power. V současnosti

disponuje Austrálie soft power v řadě výše zmíněných oblastí. Soft power tvoří důležitý prvek v zahraniční politice zejména vůči Asijsko-pacifickému regionu. Vytváření následovníhodné domácí i zahraniční politiky představuje nejlepší možnost, jak působit na druhé státy a uchovat si vliv v mezinárodním systému. Bez uceleného programu postaveného na konceptu soft power se však může zmíněný nástroj k prosazování a naplňování cílů v australské politice v budoucnu stát minoritním prvkem, a Austrálie tak může ztrácet na vlivu.

6. Seznam použité literatury

1. Literatura

Arup, Tom. The rise and influence of koala diplomacy. *The Sydney Morning Herald*. 27. 12. 2014 (<http://www.smh.com.au/federal-politics/political-news/the-rise-and-influence-of-koala-diplomacy-20141226-12dj2b.html>, 4. 3. 2015).

Campbell, Kurt M. – O’Hanlon, Michael E. *Hard Power: The New Politics of National Security* (New York: Basic Books).

Carr, Edward Halett (1964). *The Twenty Years’ Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations* (New York: Harper & Row).

Clancy, Ray (2015). New Fears Voiced Over Australian Science Brain Drain. *Australia Forum*. 17. 2. 2015 (<http://www.australiaforum.com/information/australia/new-fears-voiced-over-australian-science-brain-drain.html>, 28. 3. 2015).

Coolidge, Kelsey – Seyle, Connor D. – Weiss, Thomas G (2013). The Rise of Non-State Actors in Global Governance. *One Earth Future Foundation*, s. 4-26.

Cross, Mai'a K. Davis (2011). Europe as a Smart Power: The Impact of the European External Action Service. *APSA 2011 Annual Meeting Paper*.

Cyranoski, David (2014). Australia shakes up science budget. *Nature*. 14. 5. 2014 (<http://www.nature.com/news/australia-shakes-up-science-budget-1.15232>, 11. 3. 2015).

Dahl, Robert A. (1957). The concept of power. *Behavioral Science* 2 (3), 201-215.

Davis, Matthew (2014). Achievements of the Abbott Government To Date. *The Sauce*. 21. 5. 2014 (<http://thesauce.co/achievements-of-the-abbott-government/>, 15. 2. 2015).

Davis, Thomas W. D. (2011). Foreign aid with Australia's Relationship with the South. *The Round Table: The Commonwealth Journal of International Affairs* 100 (415), s. 389-406.

Dean, Garry (2011). Security and Australia's involvement in the world. *Okusi Associates*. (<https://okusiassociates.com/garydean/works/ozsecurity.html>, 19. 1. 2015).

- Ding, Sheng (2008). *The Dragon's Hidden Wings: How China Rises with its Soft Power* (Plymouth: Lexington Books).
- Gibbs, Martin & Social Education Victoria (2009). *VCE international studies, units 3 & 4 exam revision podcasts* (Carlton: Social Education Victoria).
- Gray, Collin S (2011). *Hard Power and Soft Power: The Utility of Military Force as an Instrument of Policy in the 21st Century* (Strategic Studies Institute).
- Hamel-Green, Michael (1988). The Ratonga South Pacific Nuclear-Free Zone Treaty. In: Walker, Rangunui - Sutherland, William, *The Pacific Peace, Security & The Nuclear Issue* (Tokyo: The United Nations University - London and New Jersey: Zed Books Ltd).
- Holmes, Andrew (2012). Australian science in the Asian century. *The Interpreter*. 28. 12. 2012 (<http://www.lowyinterpreter.org/post/2012/09/28/Australian-science-in-the-Asian-century.aspx?COLLCC=4260783897&>, 11. 3. 2015).
- Chapnick, Adam (1999). The Middle Power. *Canadian Foreign Policy* 7 (2), s. 73-82.
- Chitty, Naren (2009). Australian Public Diplomacy. In: Snow, Nancy - Taylor, Philip M., *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (New York: Routledge), s. 314-322.
- Keane, Bernard (2010). Who profits from our foreign aid?: the 'technical assistance' making business rich. *Crikey*. 12. 7. 2010 (<http://www.crikey.com.au/2010/07/12/who-profits-from-our-foreign-aid-the-technical-assistance-making-business-rich/>, 21. 3. 2010).
- Kelly, Paul (2006). Howard's Decade: An Australian Foreign Policy Reappraisal. *Lowy Institute for International Policy*, s. 1-80.
- Kimmorley, Sarah (2014). Here Are Australia's Top 10 Two-Way Trading Partners. *Business Insider*. 6. 8. 2014 (<http://www.businessinsider.com.au/here-are-australias-top-10-two-way-trading-partners-2014-8#china>, 3. 2. 2015).
- Lachica, Alan A (2011). Humanitarian intervention in East Timor: An analysis of Australia's leadership role. *The Peace and Conflict Review* (<http://www.review.upeace.org/index.cfm?opcion=0&ejemplar=22&entrada=113>, 28. 2. 2015).

- Lee, David (2006). *Australia and the World in the Twentieth Century* (Melbourne: Circa).
- Lee, John (2011). PM may trump Rudd in managing China. *The Australian*. 21. 4. 2011 (<http://www.theaustralian.com.au/national-affairs/opinion/pm-may-trump-rudd-in-managing-china/story-e6frgd0x-1226042443693?nk=2e63d7f2a1c2f2a383db4ffbd10d139f> , 3. 2. 2015).
- Lee, Sook Jong (2011). South Korea Soft Power and How South Korea Views the Soft Power of Others. In: Lee, Sook Jong - Melissen, Jan, *Public Diplomacy and Soft Power in East Asia* (London: Palgrave Macmillan), s. 139-159.
- McDonald, Matt (2013). Foreign and Defence Policy on Australia's Political Agenda, 1962–2012. *Australian Journal of Public Administration* 72 (2), s. 171-184.
- Moles, Ben (2013). Projecting Australia's soft power. *Online Opinion*. 31. 5. 2013 (<http://www.onlineopinion.com.au/view.asp?article=15073>, 13. 3. 2015).
- Moze, Oscar (2014). Science Diplomacy, Italian Style. *Australasian Science* 35 (5), s. 37.
- Nossel, Suzanne (2004). Smart Power: Reclaiming Liberal Internationalism. *Foreign Affairs* 83 (2).
- Nye, Joseph S., Jr (2004). The decline of America's Soft Power. *Foreign Affairs* 83 (3), s. 16-20.
- Nye, Joseph S., Jr. (2003). *Understanding International Conflicts* (New York: Longman).
- Nye, Joseph S., Jr. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 616, s. 94 – 109.
- O'Neil, Andrew (2014). Australia and the Importance of Being Global. *The International Relations and Security Network*. 16. 12. 2014 (<http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Articles/Detail/?id=186403>, 3. 3. 2015).
- Panda, Ankit (2014). Shinzo Abe's 'Quadrilateral Initiative': Gone and Forgotten? *The Diplomat*. 7. 5. 2014 (<http://thediplomat.com/2014/05/shinzo-abes-quadrilateral-initiative-gone-and-forgotten/>, 3. 2. 2015).

Reilly, Benjamin (2013). Australia as a Southern Hemisphere 'soft power'. *The Australian Strategic Policy Institute Blog*. 22. 7. 2013 (<http://www.aspistrategist.org.au/australia-as-a-southern-hemisphere-soft-power-2/>, 4. 3. 2015).

Saunders, Paul J. (2014). The Five Most Abused Foreign-Policy Cliches. *The National Interest*. 1. 3. 2013 (<http://nationalinterest.org/commentary/the-five-most-abused-foreign-policy-cliches-9978#>).

Schifferes, Steve (2003). US names 'coalition of the willing'. *BBC*. 18. 3. 2003 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/2862343.stm>, 27. 1. 2014).

Ungerer, Carl (2007). The „Middle Power“ Concept in Australian Foreign Policy. *Australian Journal of Politics and History* 53 (4), s. 538-551.

Vernon, Phil (2013). Is overseas aid an instrument of soft power? *Philvernon*. 30. 7. 2013 (<http://philvernon.net/2013/07/30/is-overseas-aid-an-instrument-of-soft-power/>, 19. 3. 2015).

Wilson, Ernest J. Hard Power, Soft Power, Smart Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 616, s. 110–124.

2. Internetové zdroje

Aidwatch (2010). Technical Assistance. Aidwatch. 4. 11. 2010 (<http://www.aidwatch.org.au/stories/technical-assistance/>, 21. 3. 2010).

APEC. *History* (<http://www.apec.org/About-Us/About-APEC/History.aspx>, 22. 1. 2015). *Mission Statement* (<http://www.apec.org/About-Us/About-APEC/Mission-Statement.aspx>, 22. 1. 2015).

Australia (2003). *Advancing the National Interest: Australia's Foreign and trade Policy White Paper* (Canberra: Commonwealth of Australia).

Australia Government Department of Immigration and Border Protection (2012). *Abolition of the 'White Australia' Policy* (<https://www.immi.gov.au/media/fact-sheets/08abolition.htm>, 11. 2. 2015).

Australia Network. *My Australia* (<http://legacy.australianetwork.com/myaustralia/default.htm>, 6. 3. 2015).

BBC (2006). *Australia report gives nuclear nod* (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6168832.stm>, 19. 1. 2015).

- Britannica. *White Australia Policy* (<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/642125/White-Australia-Policy>, 20. 1. 2015).
- BusinessInfo (2014). *Austrálie: Zahraničně-politická orientace* (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/australie-zahranicne-politicka-orientace-19100.html>, 21. 2. 2015).
- Carbon Tax. *What is the carbon tax?* (<http://www.carbontax.net.au/category/what-is-the-carbon-tax/>, 21. 2. 2015).
- DFATa. *Australia-United States Ministerial Consultations* (<https://www.dfat.gov.au/geo/us/ausmin/>, 27. 1. 2015).
- DFATb. *Climate Change* (<http://www.dfat.gov.au/international-relations/themes/climate-change/pages/climate-change.aspx>, 12. 2. 2015).
- DFATc. *Australia-International Cultural Council* (<http://www.dfat.gov.au/people-to-people/foundations-councils-institutes/aicc/Pages/programs.aspx>, 4. 3. 2015).
- DFATd. *Australia's aid program* (<http://www.dfat.gov.au/aid/Pages/australias-aid-program.aspx>, 26. 3. 2015).
- East Timor Government (2012). *History of East Timor* (<http://www.easttimorgovernment.com/history.htm#>, 28. 1. 2015).
- Gomichon, Maxime (2013). *Joseph Nye on Soft Power. E-International Relations Students*. 8. 3. 2013 (<http://www.e-ir.info/2013/03/08/joseph-nye-on-soft-power/>, 15. 3. 2015).
- Greenpeace (2009). *Greenpeace a nešíření jaderných zbraní* (<http://www.greenpeace.org/czech/cz/Archiv/kampane2/odzbrojen/jzbrane/>, 19. 1. 2015).
- How To Attract Publics & Influence States (2012). *Who Rules the World? - Monocle's Top Twenty (Overview)*. 20. 11. 2012 (<https://howtoattractpublicsandinfluencestates.wordpress.com/2012/11/20/who-rules-the-world-monocles-top-twenty-overview/>, 4. 3. 2015).
- Chiefscientist (2012). *The value of science diplomacy. Australian Government*. 16. 5. 2012

(<http://www.chiefscientist.gov.au/?s=the+value+of+science+diplomacy>, 21. 3. 2015).

Institute for Cultural Diplomacy. *What is Cultural Diplomacy* (http://www.culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy, 5. 3. 2015).

Liberal. *Achievements in Government* (<http://www.liberal.org.au/achievements-government>, 1. 2. 2015).

Museum of Australian Democracy. *Prime Facts The Australian Prime Ministers Centre* (<http://static.moadoph.gov.au/opphgovau/media/images/apmc/docs/26-Rudd-Web.pdf>, 15. 2. 2015).

MZV ČR. *Austrálie: Zahraničně-politická orientace* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/australie_a_oceanie/australie/politika/zahranicne_politicka_orientace.html, 21. 2. 2015).

National Library of Australia. *South Pacific Commission* (<http://www.nla.gov.au/selected-library-collections/south-pacific-commission>, 17. 2. 2015).

National Maritime Museum. *Australia's Immigration History* (<http://waves.anmm.gov.au/Immigration-Stories/Immigration-history>, 27. 1. 2015).

National Sorry Day Committee. *The History of The Stolen Generations* (<http://www.nsd.org.au/stolen-generations/history-of-the-stolen-generations/the-history-of-the-stolen-generations>, 15. 2. 2015).

NATO (2015). *NATO cooperation with Australia* (http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48899.htm#, 20. 2. 2015).

OECD (2013). *OECD Development Co-operation: Peer Review Australia 2013. OECD*. 16. 4. 2013 (<http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/OECD%20Australia%20FinalONLINE.pdf>, 20. 3. 2015).

Parliament UK. *Chapter 4: The UK's soft power assets: their role and function* (<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201314/ldselect/ldsoftpower/150/15008.htm> , 28. 2. 2015).

Radio Australia. *ABC Radio Australia* (<http://www.radioaustralia.net.au/international/about-us>, 8. 3. 2015).

Returned and Services League of Australia. *The War on Terror and Afghanistan* (<http://rslnsw.org.au/commemoration/heritage/the-war-on-terror>, 27. 1. 2015).

Senate Foreign Affairs, Defence and Trade Legislation Committee (2010). *Budget estimates 2010-2011; June 2010 Answers to questions on notice from AusAID* (http://www.aph.gov.au/~media/Estimates/Live/fadt_ctte/estimates/bud_1011/dfat/Ans-AusAID-Jun10.ashx, 21. 3. 2015).

TV Australia Plus_a. *Welcome to Australia Plus TV* (<http://tv.australiaplus.com/about/>, 6. 3. 2015).

TV Australia Plus_b. *Ways to Watch - Rebroadcasters* (<http://tv.australiaplus.com/tuning>, 6. 3. 2015).

US Department of State (2014). *U.S. Relations With Australia* (<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2698.htm>, 28. 1. 2015).

US Department of State Office of the Historian. *Southeast Asia Treaty Organisation* (<https://history.state.gov/milestones/1953-1960/seato>, 20. 1. 2015).

7. Resumé

The Bachelor thesis is dealing with the application of the concept of soft power in Australian foreign policy. The theme is current as this type of power is getting more powerful since the end of the Cold War.

The aim of the Bachelor thesis is to analyze issues in Australian foreign policy since the second half of the twentieth century and consider whether the concept of soft power is a significant part of Australian foreign policy or not. The purpose of the thesis is to answer following research questions: What is the connection between the middle power concept and the concept of soft power? Which means of soft power are exercised in Australian foreign policy in order to get desired outcomes? What are the target regions of Australian soft power?

Firstly, the work summarizes the information about the concept of soft power, outlines differences between three types of power - hard, soft and smart power - recognised by Joseph Nye, the author of the term soft power.

Secondly, the thesis analyses the Australian national interest and focuses on the process of development of main pillars of Australian foreign policy and compares particular events with the concept of soft power.

Finally, the work analyses particular sources of Australian soft power and outlines a specific form of these sources in case of Australia, their contribution to building a positive image of Australia in the world as well as their limits.

The conclusion is that the future of Australia's good branding and effective use of soft power in order to get desired outcomes seems to be uncertain due to the lack of a unified national vision for Australia's soft power projection and constant focus of governments on keeping soft power. Some decisions of the current prime minister Abbott arouse negative responses from other countries and budget cuts can lead to less soft power particularly in the Asia-Pacific region.